

N O V I C E

julij 1974

V s e b i n a :

	Stran
Zapisnik 8. zborovanja jamarjev v Kranju	1
Zapisnik občnega zbora	3
Poročila jamarskih enot	12
Razno	
Seznam jam, predlaganih za obisk tujih jamarjev in jamarskih skupin	36
Seznam članov JK "Črni galeb"	38

Z A P I S N I K

VIII. zbor a jamarjev Slovenije v Kranju od 7. - 9.VI.1974

7.VI. Predavanje o gorskem krasu, opremljeno z barvnimi diapozitivi ob 20⁰⁰, predavatelj prof. Tomaž Planina.
Predavanja se je udeležilo 50 občanov.

8.VI. Ob 8⁰⁰ nastop folklorne skupine DPD Svoboda Primskovo.
Prikazali so venček gorenjskih narodnih plesov.

Ob 9⁰⁰ uradni pričetek zbora s pozdravnimi govori ter izvolitev delovnega predsedstva. VIII.zbor jamarjev Slovenije je otvoril tov. Preisinger Davorin, pozdravil vse delegate jamarskih klubov iz Slovenije in Tržiča in vse goste, ki so se odzvali vabilu na zbor.

Predlog za delovnega predsednika Korenčan Zvoneta in zapisnikarja Tomazin Jožeta so navzoči z dvigom rok potrdili.

Zbor jamarjev so pozdravili:

predstavnik So Kranj;

tov. Marjan Čepelak so PDS Velebit Zagreb;

dr. Franc Leben, predsednik JZS;

dr. France Habe, predsednik Saveza speleologa JU;

tov. Mihajlo Trifunović, Društvo istraživača Valjevo.

Predavanja so potekala po naslednjem programu:

1. Julijske alpe - narodni park

predavatelj Marjan Debelak, dipl.ing.

Urbanistični inštitut SR Slovenije

2. Speleološko raziskovanje na Kriških podih v Julijskih alpah

predavatelj Matjaž Puc

DZRJ Ljubljana

3. Raziskovanje Klemenškovega pekla v Savinjskih alpah

JK "Črni galeb" Prebold

4. Geološka zgradba Julijskih in Savinjskih alp
predavatelj dipl.ing.geolog Uroš Premru
5. Nekaj osnovnih geoloških podatkov o Šimnovem breznu
predavatelj Renato Verbovšek, DZRJ Ljubljana
6. Razlika med dinarskim in alpskim krasom
predavatelj dr. Peter Habič, Inštitut za raziskovanje
krasa SAZU
7. Tipologija speleoloških objektov vzhodnih Julijskih alp
predavatelj Andrej Kranjc prof.
Inštitut za raziskovanje krasa SAZU
8. Arheologija gorenjskih alp
predavatelj dr. Franc Leben, DZRJ Kranj
9. Prispevek jamarjev amaterjev k raziskovanju biologije jam
predavatelj prof. Marko Aljančič, DZRJ Kranj
10. Naloge jamarjev pri zaščiti krasa
predavatelj dr. Franc Habe
11. Prispevek k poznavanju obrabe vrvi
predavatelj prof. Planina Tomaž, DZRJ Ljubljana
12. Jama pod Babjim zobom
Dr. Ivan Gams, DZRJ Ljubljana
13. Pečine Valjevskog kraja
predavatelj Dragan Lekić - DI Vladimir Mandić Manda
14. Spiecazione con diapositive e relazione illustrativa
Gruppo speleologico Montalconese

Zvečer je bilo družabno srečanje na Očanovem travniku.

9.VI. Ob 9⁰⁰ odhod na turistično ekskurzijo v Jamo pod Babji zob, ki se jo je udeležilo 48 jamarjev in jamarske ekskurzije, kjer je sodelovalo 25 jamarjev.

Kranj, 11. junij 1974

Zapisal: Tomazin Jože

Z A P I S N I K

občnega zbora Jamarske zveze Slovenije, ki je bil v Kranju
dne 8.6.1974 ob 16⁰⁰ v avli So Kranj

Prisostvovalo je 94 delegatov in gostov.

Tov.dr. France Leben je pozdravil vse delegate in goste in
predlagal naslednje delovno predsedstvo:

predsednik	Preisinger Davorin, DZRJ Kranj
član	Stražar Stane, DZRJ Simon Robič Domžale
član	Kranjc Franjo, DZRJ Kočevje
zapisnikar	Tomazin Jože, DZRJ Kranj
overovatelj zapisnika	dr. Osole Franc
	mgr. Dušan Novak

Navzoči so potrdili predlagano delovno predsedstvo in člani
so pričeli z zborom.

Tov. Preisinger Davorin je prebral naslednji dnevni red:

1. Otvoritev občnega zbora ter pozdrav delegatov
2. Volitve organov občnega zbora
3. Poročilo predsednika
4. Poročilo blagajnika
5. Razprava o poročilih
6. Poročilo nadzornega odbora
7. Volitve predsednika, upravnega odbora, nadzornega odbora,
razsodišča in potrditev zastopnikov jamarskih enot
8. Razno
9. Prikaz filma o jamah

Ad1) Občni zbor JZS so pozdravili:

Tov.ing. Vozelj Mile, zastopnik izvršnega odbora organi-
zacij zveze za tehniško kulturo Slovenije, je poudaril,
da je JZS ena najbolj aktivna v OZZTK, tega se zavedamo,

vendar pa družba še vedno ne ceni dovolj delo navdušenih članov jamarskih društev. Jamarsko delo ni le v razvedrilo jamarjev, ampak je tudi družbeno koristno delo, jačanje obrambne moči in bi zaradi tega lahko od družbe dobili večjo finančno in družbeno pomoč.

Tov. Nazirovič Miralen, zavod za zaščito spomenikov iz Bosne in Hercegovine je zaželel tudi v bodoče JZS uspešno delo.

Predstavnik organizacije Postojnske jame je zaželel mnogo uspeha pri raziskovanju kraških objektov.

Predstavnik uprave Škocjanske jame tov. Čermelj je zaželel uspešno delo. Zbor je pozdravil tudi član Društva istraživača Valjevo.

Ad 3) Poročilo predsednika JZS dr. Franceta Lebna - priloženo

Ad 4) Poročilo blagajnika JZS je prebral dr. France Leben.

Ad 5) Razprava o poročilih

Tov. Preisinger Davorin je izročil zlate in srebrne značke JZS naslednjim tov., ki so s svojim delom pripomogli k dosedanjim uspehom.

Zlate častne značke Jamarske zveze so prejeli:

DRUŠTVO ZA RAZISKOVANJE JAM LJUBLJANA

za dosedanje raziskovalno in organizacijsko dejavnost;

TOMAŽ JANČIGAJ

za raziskovalno dejavnost in prizadevnost pri vzgoji mladih kadrov;

MITJA dr. BRODAR

za znanstveno - raziskovalno dejavnost;

STANE STRAŽAR

za organizacijsko in raziskovalno dejavnost;

FRANCE dr. LEBEN

za organizacijsko in znanstveno - raziskovalno dejavnost;

JOŽE GUSTINČIČ

za dosedanje raziskovalno dejavnost in delo pri 6. jugoslovanskem speleološkem kongresu.

Srebrne častne značke Jamarske zveze Slovenije pa so bile podeljene naslednjim:

ZVONE KORENČAN, DZRJ Kranj za raziskovalno dejavnost;

MARKO ALJANČIČ, DZRJ Kranj

za znanstveno - raziskovalno dejavnost;

JOŽE BRODER, DZRJ Kranj za raziskovalno dejavnost;

IVO KUCHAR, TD Šempeter v Sav. dolini

za organizacijsko dejavnost v jamarskem turizmu;

STANE ČEHOVIN, Nova Gorica

za delo pri 6. jugoslovanskem speleološkem kongresu;

VIKTOR SAKSIDA, Sežana

za delo pri 6. jugoslovanskem speleol. kongresu;

ALEŠ LAJOVIČ, JS PD Železničar

za organizacijsko in raziskovalno dejavnost;

JULIJ OZIMEK in BOGOMIL ALLEGRO, DZRJ Ribnica

za raziskovalno in organizacijsko dejavnost;

MARIJA VIDMAR, DZRJ Ribnica

za organizacijsko dejavnost in dolgoletno sodelovanje;

HILDA ŠKRABAR-ŽABKAR, JK "Črni galeb"

za raziskovalno in organizacijsko dejavnost;

VINKO MIKLAVČIČ, JK Planina, za organizacijsko dejavnost;

SLAVKO BREŠKA, JS PD Tolmin, za raziskovalno dejavnost;

AVGUST OREHEK, DZRJ Domžale, za raziskovalno dejavnost;

SLAVKO REBEC, JK "Kraški krti", MARJAN PERKO, ZDRAVKO ŽMITEK in JOSIP SAJEVEC, DZRJ "Luka Čeč" za raziskovalno in organizacijsko dejavnost ter RAVEDO SILA, DZRJ "Luka Čeč" za organizacijsko dejavnost. Opomba: tov. Nada Čadež je diplomo vrnila

Tov. Preisinger Davorin je v spomin na 8. zbor jamarjev Slovenije podaril zastavice vsem navzočim društvom, predstavniku SAZU Postojna, upravi Škocjanskih in Postojnskih jam, SOPD Zagreb, predstavniku iz Valjeva in Tržiča iz Italije.

Ad 5) Tov. Andrej Kranjc je razpravljajal o predsednikovem poročilu, ko je omenjal številko 4000 kraških objektov in opozoril, da kataster JZS in Instituta v Postojni še vedno kljub dogovoru in podpisu še nista vsklajena. Ker katastra še nista dopolnjena, tudi ni mogoč točen pregled nad dejavnostjo posameznih društev. Ponovno je prosil, da se zapisniki pošiljajo v dvojniku o vseh novih in starih ekskurzijah.

Tov. France Leben je zagotovil, da je v katastru JZS številka 4000 že presežena.

Dr. Osole Franc, pred. DZRJ - Lj: "Pričakoval sem poročilo obeh predstavnikov katastrov o stanju po sprejetju dogovora v Lipici leta 1972".

Tov. Kranjc Andrej: "Vsak vodja katastra je dolžan poročati svoji organizaciji. Poročilo sem dal institutu in kopijo JZS, kar je že eno leto in pol. Izmenjava je bila taka, kot je bilo predvideno. Do sedaj je bilo iz obeh katastrov dopolnjeno že 600 kraških objektov in če bo šlo z istim tempom dalje, bosta oba katastra v treh letih koordinirana".

Tov. Leben France: "JZS je pogodbeno obvezala Matjaža Puca, da uredi katastra".

Tov. Sušnik Stane je predlagal izobraževalno obliko za vodje katastrov v klubih.

Tov. Habe Franc je povedal, da je tov. Šušteršič že razdelil posebna navodila za vodenje katastra na simpoziju v Domžalah. V navodilih je vse, saj so navodila obširno in jasno razložena in meni, da še poseben posvet o katastru ni potreben.

Tov. Kranjc Andrej je predlagal seminar za vodje katastra, saj bi bil potreben, poleg tega pa naj bi se tudi dogovorili o ustanavljanju jugoslovanskega katastra.

Tov. Osole Franc je opozoril, da so navodila preveč obsežna in bi bil posvet nujno potreben.

Tov. Lajovica Aleša zanima, kako je z izdelavo jamarskih kart. Institut je te karte izdelal, še vedno pa ni rešeno, kako je z avtorskimi pravicami, saj je v podatke, ki jih od JZS dobi Institut v Postojni, vloženo mnogo dela jamarskih klubov.

Tov. Habič Peter, Institut za raziskovanje krasa, je pojasnil nastanek in financiranje speleoloških kart. Delo za speleološko karto finansira Raziskovalna skupnost Slovenije in je za točno izdelavo, na terenu treba preveriti osnovne podatke o jamah. Ugotovili so, da bi bilo treba 30 % objektov ponovno raziskati. Čimprej bi bilo treba narediti pregled nad celotno Slovenijo in bi pri nadaljnjih raziskavah sodelovali vsi klubi in raziskovalci. O odškodnini je težko govoriti, saj bi se najprej morali dogovoriti o normah in vsoti. Tudi s kompletno urejenim katastrom še vedno nimamo pregleda nad področjem.

Tov. Lajovic Aleš zahteva, da se ovrednoti delo posameznika v klubih.

Tov. Osole Franc - Pogodba je bila sestavljena zaradi zaščite avtorskih pravic. Za velike objekte je v pogodbi točno določeno, kaj Institut lahko zahteva in katere podatke lahko uporabi.

Tov. Brodar Mitja - Za raziskovanje amaterjev ne moremo dajati sredstev. Vzporedno z nastankom speleološke karte bi si morali tudi zagotoviti denar za amatersko - raziskovalno dejavnost. Treba bo najti najustreznejšo obliko, saj Institut kot tak težko prevzame to zadolžitev. Vsak klub bi n.pr. moral skleniti pogodbo z Institutom. Treba bi bilo najti obliko finansiranja, saj je vprašanje, če je JZS sposobna nastopiti kot nosilec raziskovalnega dela. Po obdelavi sedanjih podatkov bi morali programirati prihodnje delo, poleg tega pa nam sama narava dela določene težave. V pogodbah bi morda lahko vkalkulirali postavko, ki bi jo namenili za tekoče dopolnjevanje podatkov za tista področja, kjer se karta dela.

Tov. Preisinger Davorin je opozoril, da jamar z vsake svoje akcije prinese nekaj podatkov, ki jih nujno rabijo za dopolnitev karte in bi nas že s tega stališča lahko finančno podprli. Vsa društva vlagajo denar v opremo in delo in ne v honorarje.

Tov. Lajovic Aleš - Speleološko karto so začeli delati zaradi nas - jamarjev, jamarsko delo je družbeno pomembno. S speleološko zvezo pojdimo k ustreznemu organu in naj se kataster prijavi in zakonsko zaščiti. Sporazumno naj se zbirajo sredstva in naj se ustanovi poseben fond.

Tov. Planina Tomaž - Dogovora JZS - Institut se moramo držati in najti v pogodbi ustrezno rešitev, saj sta obe stranki zainteresirani za delitev sredstev. Če se namenja denar le za urejanje podatkov v katastrih, potem ta način ni bil dobro predebatiran.

Tov. Franc Habe - Ta debata ne vodi nikamor. Dogovor med obema strankama velja, naš kataster pa bi moral biti uradni dokument, ki bi dobil svojo finančno vrednost in podporo v javnosti.

Tov. Viktor Saksida je odločno zahteval, da se zaščiti naše podzemlje in popravi to, kar se v sedanji situaciji sploh še rešiti da. Opozoril je na onesnaženost Notranjske Reke in nam povedal, da se navkljub javnemu mnenju sanacijski program še vedno ne izvaja. Aprilsko deževje je smrad "spravilo" že v Tiho jamo. Jamarji gospodarskim organizacijam ne zavidamo ekonomskega razvoja, vendar naj ta ne bo dosežen na tuj račun. Apelira na prisotne, da to stvar poizkušamo popraviti.

Tov. Franc Habe se je popolnoma strinjal in povedal, da se bodo zaradi razmer ljudje morali kmalu izseliti iz Vremske doline, če seveda ne bo uresničen sanacijski načrt. Ščiti nas zakon, ki vsakomur zagotavlja "čisti zrak" in "zdravo okolje" in po pravni poti bo treba zahtevati odškodnino. Krivi so predpisi, delavci pa so dobili svoj kruh.

Tov. Peter Habič - Vsa dejanja "grehi" zoper naravo naj se opišejo pri Skupnosti za varstvo okolja, mogoče bi uspeli s tožbo glede na zakon.

Tov. Lojze Počkaj - Pošljimo peticijo, če je to mogoče. Vsi slovenski jamarji zahtevajmo zaščito jam na najvišji stopnji.

Tov. Škrabec - Ker problem Škocjanskih jam ni edini, naj se opozori na vsa ogrožena področja. Poleg podpisov v peticiji naj se napiše še ime organizacije in kraj.

Opomba: Podpisi predstavnikov slovenskih jamarjev za peticijo priloženi.

Tov. Škrabec je tudi predlagal, naj se vsi jamarski objekti in domovi zakonsko zaščitili tako, da bi našli možnost za razlastitev, saj tega v pravilniku ni.

Ad 6) Poročilo nadzornega odbora je podal tov. Egon Pretnar in rekel, da je blagajna dobro vodena. Formalno je vse v redu, odbor pa naj sam analizira izdatke in razloži, kako so potrošili denar skupnosti - vse je šlo bolj po domače.

Tov. Franc Leben, predsednik JZS je rekel, da ima čisto vest in predlaga, naj se da razrešnica s pripombo, da naj ponovno analizira izdatke.

Tov. Preisinger Davorin je predlagal glasovanje za razrešnico staremu odboru JZS. Razrešnica je bila s tremi glasovi proti sprejeta z glasovanjem.

Ad 7) Predsednik volilne komisije tov. Aleš Lajovic je prebral predlog za nov odbor JZS:

Predsednik: dr. France Leben

Vodje komisij:

reševalna	- Jože Pirnat
uredništvo Naših jam	- Rado Gospodarič
potapljaška skupina	- Anton Praprotnik
strokovna	- France Šušteršič
tehnična	- Tomaž Planina
knjižnica	- Primož Krivic
varstvo jam in jamski turizem	- France Habe
kataster	- Matjaž Puc
zastopnik JZS v Prirodoslovnem društvu	- Dušan Novak
zastopnik v ROZOTK	- France Habe

in zastopniki jamoslovnih enot, po eden za vsako enoto.

Nadzorni odbor:

pred. France Škrabec

Tomaž Jančigaj

Ljubo Podpac

Razsodišče:

dr. Mitja Brodar

Tov. France Leben se, kot je običaj - upira ponovni izvolitvi: "doživel sem spore in osebna nasprotja in zato sem sklenil, da ne bom sprejel te funkcije. Upam, da sem JZS speljal na pravo pot".

Tov. France Habe - Tov. France Leben je na zadnjem sestanku izvršnega odbora JZS potrdil svojo kandidaturo za predsednika JZS.

Tov. Aleš Lajovic je predlagal javne volitve za predsednika, vodij komisij, nadzorni odbor in razsodišče.
Kandidatno listo so delegati potrdili z dvigom rok.

Ad 8) Tov. Počkaj je povedal koledar prireditev v Dimnicah in priporočil, da bi s koledarjem prireditev bili seznanjeni vsi klubi JZS.

Tov. France Leben je prebral seznam jam, ki bi jih v bodoče lahko obiskovali tuji turisti in jamarske skupine. Spisek je bil izpopolnjen še z dodatnimi predlogi.

Občni zbor ja zatem sprejel naslednje sklepe:

- SVOS-u in oblastnim organom je treba poslati peticijo s protesti glede ogroženosti Notranjske Reke in Vremske doline. Komisija za varstvo jam in jamarski turizem je prevzela dolžnost, da sestavi tekst te peticije za katero so udeleženci občnega zbora zbrali podpise (do dneva sestavljanja teh Novic, mesec dni po občnem zboru, to še ni narejeno);
- fotosekcija JZS se včlani v Fotokino Zvezo Slovenije;
- leto 1975 se proglasi za leto zaščite jam;
- nadaljuje se z urejevanjem katastra in skuša urediti tudi financiranje te dejavnosti;
- dogovoriti se je treba o članarini, ki naj se vključi v naročnino Naših jam;
- izdelajo naj se nove jamarske izkaznice.

Tov. Rado Smerdu je po končanem občnem zboru prikazal še film "V svetu brez sonca", ki ga je posnel s pomočjo svojih jamarskih kolegov.

Občni zbor se je končal ob 20⁰⁰.

Kranj, 11. junij 1974

Zapisnikar:

Tomazin Jože

Overovatelj:

Dr. France Osole

Mgr. Dušan Novak

P o r o č i l o

Društva za raziskovanje jam-Ljubljana za obdobje 1972 - 1973

Jamarsko društvo, ki je v Sloveniji najstarejše in je tudi po številu članstva na prvem mestu, saj trenutno šteje okoli 140 članov, ima v svojem sestavu še dve podružnici in sicer v Lazu pri Panini in v Straži pri Novem mestu. Kakor hitro se bosta podružnici (sekciji) organizacijsko in v strokovnem pogledu dovolj okrepili, se bosta osamosvojili. Društvena dejavnost je bila v preteklih dveh letih dokaj razgibana in tudi uspešna. Poleg svojih osnovnih dejavnosti vrši tudi pomembne naloge v okviru JZS. Tako njeni člani vodijo dokaj uspešno kataster in knjižnico, kar zahteva dokajšnje angažiranje, posebno sedaj, ko se je pristopilo k njihovemu urejanju in dopolnjevanju v sodelovanju z Inštitutom za raziskovanje krasa SAZU v Postojni. Za vso JZS je pri društvu organizirana tehnična komisija, ki vrši prav odgovorno nalogo, saj je v njeni domeni uvajanje novih tehničnih jamskih plezalnih naprav in njihovo testiranje. Podobno poslanstvo ima reševalna skupina, ki je društvena in obenem tudi zvezina. Tudi zvezino potapljaško skupino v glavnem sestavljajo in vodijo člani DZRJL. Po dolgoletnih prizadevanjih je društvu uspelo organizirati minersko sekcijo, ki ima trenutno dva pooblaščenca člana za miniranje. Svoje usluge nudi vsem jamoslovnim enotam v okviru JZS. Posebna komisija društva že več let uspešno turistično ureja in vodi dela v Križni jami ob podpori tamkajšnjih političnih in turističnih organizacij. Pomembno je društveno tesno sodelovanje z SLO in JNA.

Društveno terensko raziskovalno delo je bilo v preteklih dveh letih v glavnem zadovoljivo. Skoraj ni bilo tedna, da ne bi

priredili vsaj ene ali dveh ekskurzij z prav določenim ciljem (speleološka raziskava, merjenje, fotografiranje in sl.). Poleg mnogih manj zahtevnih pohodov v jame smo organizirali več vrhunskih ekspedicij, ki so zahtevale vse naše finančne, strokovne in fizične zmogljivosti. Med uspele velike podvige sodijo: 15.I.1972, Brezno pri oglenici (Javorniki), 25.6.1972 Ljubljanska jama (z miniranjem prodrli v globino preko 300 m), 8.8. Pološka jama (miniranje na vrhu v Havajih), 5.10.1972 Brezno v Sušjaku (Dolenjska - novo odkritje, dosežena globina 264 m), 27. - 30.4.1972 Sežana (kompleksna raziskava širšega terena s ponovno izmero več jamskih objektov), 26.4. in 2.5.1973 Lašca jama (kopanje zveze s Pološko jamo), 20.7.1973 Šteberk pri Cerknici (izmera in odkritje novih jam. predelov z miniranjem), 25.8.1973 Bratinov brezen nad Ajdovščino (ponovna izmera - preko 200 m), 7.9.1973 Gamsova glavica - brezno (izmera do dosežene globine 444 m), 28.9.1973 Kumbašaja v Istri (raziskava in izmera do globine 200 m), 16. in 27.11. ter 12.1973 in 18.I.1974 Jama v Kofcah - Velika planina (izmera in nova odkritja), 29. III.1974 in 5.4.1974 Medvedjak pri Kozini (odkritje preko 600 m novih rovov z miniranjem), 1. - 5.5.1974 Lašca jama (kopanje v smeri Pološke jame, odkritje novih podzemeljskih prostorov). Z miniranjem smo uspeli okriti nove rove v Peklu pri Senpetru v Savinjski dolini (9.1973) in v Jami pod Babjim zobom nad Bledom (30.12.1973). Organizirali smo dve ekskurziji za vse člane: 1. v Najdeno jamo pri Lazah (4.11.1973), ki se jo je udeležilo preko 40 udeležencev in 2. v Lipiško jamo (14.4.1974) z okoli 50 udeleženci.

Pri svoji vsestranski dejavnosti, ki pa ima za končni cilj čim temeljiteje in vsestransko raziskati slovenski podzemeljski svet, ima društvo dokaj težav, ki so v prvi vrsti gnotnega značaja. Za svojo dejavnost, ki je vsestranskega družbenega pomena, ne najde adekvatnega razumevanja in podpore od tam, kjer jo najbolj pričakuje.

Predsednik DZRJL:
(dr.Franc Osole)

JAMARSKA SEKCIJA PLANINSKEGA DRUŠTVA ŽELEZNIČAR

Naš klub šteje trenutno okoli 35 članov različnih poklicev, dijake in študente.

Od zadnjega občnega zbora smo preiskali in izmerili nekaj čez llo jam in brezen (sem ter tja gre za kako izpopolnitev starih zapiskov). Ta številka bi bila verjetno občutno večja, vendar nam je, kot je znano, ogromno časa in še česa požrlo Brezno pod gamsovo glavico. Poleg raziskovanj v okviru našega kluba naj omenim še sodelovanje z DZRJL pri raziskovanju novih delov Najdene jame in Škamperlove jame pri Sežani.

Raziskani objekti so večinoma v Triglavskem narodnem parku, Rogu, Snežniku in v okolici Dobrepolja. Velikost in lega posameznih lukenj je objavljena v našem Biltenu št. 11 oziroma 12, ki pa je še v tisku

Zadnje čase nam dela preglavice oprema. Lestvica nam jemlje rja, vendar iz že kupljenega materiala izdelujemo nove. Zaradi kroničnega pomanjkanja denarja v zadnjih letih smo kupili nekaj rabljenih oziroma že odpisanih vrvi od alpinistov. Glede na nove tehnike raziskovanja pa te vrvi niso več dovolj varne in bomo nujno morali kupiti nove. Enako bo treba nabaviti točnejše geološke kompase, če naj bodo naše meritve količkaj vredne. Na kakšen način oziroma s čigavimi sredstvi bomo prišli do te opreme pa nobenemu od nas še ni jasno.

Za JSPDŽ:
Lajovic Aleš

P o r o č i l o

o delu Društva za raziskovanje jam "Simon Robič" Domžale

V tem obdobju smo težišče našega dela usmerili na izboljševanje raziskovalne dejavnosti, merjenju jam in izdelavi načrtov jam. Zboljšali smo električno razsvetljava v Železni jami - napeljali zemeljski kabel in vodovod od Jamarskega doma do Železne jame. Preuredili smo klubske prostore. Odkupili smo zemljišče pri Jamarskem domu in sedaj urejamo prepis tega zemljišča. Sodelovali smo pri arheološkem izkopavanju v Babji jami v letih 1972 - 1973. Napeljali smo telefon od Doba do Gorjuše in v Jamarski dom. V ta namen je bilo treba izkopati 2 km dolg jarek. Asfaltirali smo cesto do Jamarskega doma. Sodelovali smo pri organizaciji Jugoslovanskega simpozija o turističnih jamah, ki je bil v Jamarskem domu. Letos pomagamo organizirati simpozij o jamskem katastru Jugoslavije, ki bo 25. in 26. junija letos, pravtako v Jamarskem domu.

Na kulturno-prosvetnem področju vsako leto organiziramo prireditve "ADAM RAVBAR", ki bo letos že dvanajsta. Organiziramo tudi prireditve "Dan ljudskih običajev", ki je vsako leto bolj obiskana. Letos bomo počastili spomin 150 letnice rojstva Simona Robiča in mu pri Jamarskem domu postavili doprsni kip. Odkritje bo 23.6.74. Ob tej priliki smo razpisali tudi nagrade za krajši spis o prirodoslovnem delu Simona Robiča ter povabilo poslali različnim šolam. Akcija še traja.

Zboljšali smo tudi turistično-gostinsko oskrbo v Jamarskem domu. Pridobili smo 11 novih članov, tako da ima sedaj društvo 42 članov. Sodelujemo tudi z drugimi organizacijami, kot npr. Ljudsko tehniko, Kulturno skupnostjo, Zvezo kult.prosv. organizacij, Turističnimi društvi in drugimi.

Predsednik:
S. Stražar

P o r o č i l o

o delu Društva za raziskovanje jam Kranj za obdobje 1973-1974

To obdobje je bilo za razvoj jamarske dejavnosti v Kranju najplodnejše v celotnem njenem obstoju. Iz jamarske sekcije pri Planinskem društvu Kranj in skupine članov jamarske sekcije pri Planinskem društvu Železničar Ljubljana, se je osnovalo društvo, ki šteje 40 članov. Pričeli smo s sistematskim delom pri raziskovanju novih jam. Več članov društva se je usposobilo za merjenje in risanje jam, tako da so sedaj naši zapisniki enakovredni tistim iz starejših društev.

Tako so člani v omenjenem obdobju sodelovali na 117 akcijah v jame po vsej Sloveniji, večinoma na Gorenjskem. Na teh akcijah so raziskali, izmerili in kasneje izdelali popolne zapisnike o 35 novih jamah. Omeniti velja raziskovanje Velike Lebince pri Naklem. Izredno zahtevno in naporno jamo smo raziskali v osmih dobesedno težaških akcijah, saj je povprečna višina rovov komaj 50 cm, dolžina vseh rovov pa je precej čez 1 km. Tudi Turkovo brezno nad Rovtami pri Podnartu je zahtevalo 6 akcij in so bili načrti o njem pravkar izgotovljeni.

Na Vršiču smo našli in raziskali 10 novih jam, ki smo jih prav tako v celoti obdelali. Na ostalih eno ali dvodnevni akcijah smo raziskovali jame in brezna na Zaplati, nad Pšato, na Kravavcu, pod Grintovcem, v Udnem borštu, v Besnici ter Poljanski in Selški dolini. Posamezni naši člani so sodelovali v društvenih akcijah v Križni jami in v Breznu pod Gamsovo glavico. En naš član se je udeležil mednarodnega jamarskega srečanja v Bolgariji.

Poleg teh akcij smo se udeležili tudi vseh prireditev družbeno-političnih organizacij na Gorenjskem. Naša ekipa vsako leto sodeluje na tradicionalnem spominskem pohodu na Stol. Osvojili smo prvo mesto in pokal v tekmovanju Skrij - poišči. Vsako leto se en naš član udeleži pohoda AVNOJ v Jajce.

Lan sko leto smo na željo Odbora splošnega ljudskega odpora Kranj izmerili in izrisali ter vrisali na njihove karte zaklonišče pod mestom Kranjem.

Iz zgoraj omenjenega je razvidno, da v našem društvu veje nov zdrav duh in smo prepričani, da bo naše delo v bodoče še uspešnejše.

Poročilo o delu JK "Črni galeb" Prebold
za leto 1972

Cilj naše dejavnosti v preteklem 1972 letu je bilo predvsem raziskovanje jam in brezen, poleg drugih dejavnosti in obveznosti.

V letu 1972 smo planirali raziskati 22 jam in brezen. Raziskali, izmerili in izdelali vso potrebno dokumentacijo, pa smo za 25 jamskih objektov. Od teh 25 objektov je 18 novoodkritih. Prevladovala so predvsem vodoravne jame 15 in 10 brezen. Za raziskavo vseh teh objektov je bilo izvedenih 19 ekskurzij. To pomeni, da je bilo raziskanih na nekaterih ekskurzijah več jam hkrati. Poleg običajnih enodnevnih ekskurzij smo letos izvedli tudi 3-dvodnevne in 1-trodnevno ekskurzijo. Ravno pri teh ekskurzijah so se pokazale razne pomanjkljivosti v opreми, ki je nimamo, je pa za izvedbo takšnih ekskurzij nujno potrebna. Udeležba na ekskurzijah in manifestacijah je bila naslednja: od 41 članov se je ekskurzij udeležilo 29. Največkrat so se jih udeležili naslednji člani: T.Veđenik - 18, S. Kvas - 17, D. Naraglav - 14, R.Krajnc - 12, H.Škrabar - 12, J.Ramšak - 9, J.Dolinšek - 7, Z.Terpin - 6, S.Leskovar in Z.Farčnik po 5 itd.

Mislím, da je dosežena udeležba na akcijah zadovoljiva, kljub temu pa bi želel, da bi bila v bodoče še večja. V zadnjih mesecih preteklega leta se je število članov občutno povečalo, tako da šteje sedaj klub 55 članic in članov. Ta številka že sama pove, da je za našo dejavnost, ki je pri nas še mlada, precejšnje zanimanje. Moram poudariti, da člani kluba niso samo preboldčani ampak so iz vseh krajev Savinjske doline.

Najdaljše jame, ki smo jih preteklo leto raziskali so: Trbiška zijavka pri Lučah, je že dolgo znana, dokončno raziskali in izmerili pa smo jo mi na dveh ekskurzijah. Dolga je 280 m. Konečka jama na Golteh je tudi že bila znana in je izredno lepo zakapana, primerna bi bila za turistični obisk, dolga je 93 m. Jama Rekonk pri Andražu nad Polzelo je vodni rov dolg 163 m, precej težaven za raziskovanje radi svojega nastanka. Petačeva jama nad Libojami je bila že za marsikoga preizkusni kamen, s svojimi ožinami tudi precej nevarna za debelejšje jamarje. Raziskali smo jo do dolžine 142 m. Krofelnova jama pri Kozjem skoraj ne bi mogli raziskati, ker jo nek domačin uporablja za klet in nas ni hotel pustiti noter. Dolga je 120 m. Jerekov brlog na Dobrovljah je zelo lepa kapniška jama, žal precej upostošena, dolga je 98 m. Tudi Lokaviška jama pri Soštanju je izredno lepa in bogata s kapniškim okrasjem, dolga je 73 m, itd...

Največjo globino smo dosegli v breznu na Golteh s 115 m. Tukaj smo prvič preizkusili nov vitel, žal smo do globine 60 m, naprej pa je bilo potrebno plezati po lestvicah. Akcija raziskovanja brezna je trajala 2 dni. Imeli smo precej slabo vreme, posebno prvi dan. Tukaj se je pokazala predvsem pri plezanju po lestvicah ne ravno visoka kondicijska pripravljenost. V bodoče bo

potrebno za večje akcije več fizičnih priprav. Manjkalo nam je tudi precej razne plezalne opreme, brez katere v bodoče ne bomo mogli raziskovati večjih brezen. Plešnikovo prepad na Golteh smo raziskali na eni izmed dvodnevniških ekskurzij. Globoka je bila 51 m. Kodrinovo brezno na Kozjanskem nas je opozorilo, da se tam nahajajo večje in zelo lepe jame. Sestavljeno je iz dveh delov: brezna in vodoravne jame, precejšnjih dimenzij, ki te na koncu pripelje do izvira podzemeljskega potoka-studenca. Globoko je bilo 35 m.

Tukaj sem naštel nekaj večjih objektov, ki smo jih raziskali preteklo leto. Kot prejšnja leta nam je tudi lansko leto delal velike težave prevoz. Zgodilo se je celo, da je moral kak član ostati doma, ker ni bilo prevoza. Zato mislim, da bi morali v bodoče tudi ta problem nekako rešiti.

Tudi finančni položaj v preteklem letu ni bil posebno rožnat. Večino stroškov za izvedbo ekskurzij še vedno krijemo iz svojih žepov. Tudi to bo potrebno v bodoče urediti.

Glavni vir dohodkov so prispevki iz plačane članarine, SO Žalec nam je dodelila redno dotacijo v višini 1000,00 din in nato ob prazniku občine še 2000,00 din. Delno smo si pomagali tudi z izkupičkom od prireditve Maškarade. To so bili dohodki, ki pa še zdaleč niso mogli kriti naših potreb. (Podrobneje v blagajniškem poročilu).

Tudi pomanjkanje lastnega klubskega prostora nas še vedno tare, je problem, ki ga nikakor ne moremo sami rešiti. Opremo še vedno shranjujemo na več krajih, kar ni praktično niti pravilno in se večkrat izgubi kakšna stvar. Problem je tudi v tem, da ni vedno dostopna. Z leti našega dela se je tudi precej povečal arhiv, ki bi moral nujno biti spravljen na enem mestu, tako pa ga hrani več članov na svojih domovih.

Med drugim smo se udeležili Občnega zbora JZS v Kozini, kjer so bila podeljena srebrna priznanja trem našim članom in to:

R.Krajncu, S.Kvasu in D.Naraglavu. Srebrna priznanja so bila podeljena za njihovo požrtvovalno delo pri razvoju kluba.

Upamo, da bodo tudi v bodoče tako aktivni kot doslej.

6. speleološkega kongresa Jugoslavije, ki je bil v Lipici, so se udeležili kot zastopniki našega kluba, trije člani, ki so sodelovali na vseh predavanjih in ekskurzijah.

Avgusta smo organizirali poučno ekskurzijo v Taborsko in Kostanjeviško jamo na Dolenjskem, udeležilo se je 45 članov. V decembru smo priredili zanimivo predavanje iz naših jam, spremljano z barvnimi diapozitivi. Predaval je dr. F.Habe - predsednik Speleološke zveze Jugoslavije.

Udeležili smo se vseh sej IO JZS v Ljubljani. Da bi se finančno vsaj delno opomogli, smo priredili v januarju zabavno glasbeno prireditev Maškarado, ki je lepo uspela. Za praznik Občine Žalec smo pomagali pri organizaciji zabave pri Seškem mostu.

Za prvomajske praznike so nas obiskali jamarji iz Rakeka in smo skupaj izvedli več akcij v naše jame. Posredno smo sodelovali s planinci iz Prebolda in Zabukovice. Imeli smo tudi več delovnih

akcij za izdelovanje opreme in drugih pripomočkov. Posebej bi se zahvalil GD Prebold - Dolenja vas, ki so nam že večkrat dali v uporabo svoje prostore in nam tudi drugače pomagali. To je kratek pregled dela v letu 1972.

Še kratek pregled na naše načrte za leto 1973. Raziskali bi naj 25 jam in brezen, predvsem na področju Savinjske doline. Poizkušali bomo nabaviti določeno prevozno sredstvo za prevoz na akcije. Prostor za opremo in arhiv bo ena izmed naših prvih nalog v tem letu. Organizirali bomo več tečajev iz tehnike merjenja in risanja jam in tehnike raziskovanja jam.

V drugi polovici leta bomo organizirali poučno ekskurzijo v Škocjanske jame in jamo Vilenico. V letošnjem letu bomo poizkušali urediti kompletan kataster jam z našega področja. Sodelovali bomo z drugimi sorodnimi organizacijami.

Predsednik:

Tone Vedenik

Poročilo o delu JK "Črni galeb" Prebold
za leto 1973

V letu 1973 smo dosegli precejšnje uspehe pri našem delu in pri realizaciji zastavljenega programa.

Da pričnem kar od kraja: od planiranih 25 jam smo raziskali 21 jamskih objektov in to: 12 novih jam in 9 že registriranih objektov, vendar še neraziskanih. Skupno število izvedenih ekskurzij je 28. Od teh so bile 3 ekskurzije dvodnevne. Na vseh ekskurzijah je bilo udeležениh 27 članov. Največ ekskurzij so imeli naslednji člani: S.Kvas 25, D.Naraglav 24, T.Vedenik 16, S.Leskovar 10, H.Žabkar 6, Dragica Naraglav 6, J.Ramšak 6, H.Kočevar 5, M.Zupanc 5, itd....

Med večje raziskane jamske objekte sodijo: vodoravne jame; Bezgečeva jama, Steska jama 107 m, Fantovska luknja II 48 m, Štabirnica 49 m, Kebrov prepad 70 m, Pekel-novi del 29 m, Brezna; Snežnica 176 m, Aramova jama 37 m itd.. Poleg raziskovalnih ekskurzij smo se še udeležili Zborovanja slovenskih jamarjev v Idriji, organizirali smo poučno ekskurzijo v Škocjanske jame in jamo Vilenico za 45 članov, organizirali smo predavanje z barvnimi diapozitivi v vojašnici Slavka Šlandra v Celju, enako predavanje smo organizirali na željo PD Zabukovica v Grižah. Za izboljšanje finančnega položaja smo organizirali v januarju zabavno-glasbeno prireditev Maškade, ki nam je lepo uspela. V februarju smo imeli izredni občni zbor, kjer se je podalo poročilo o delu kluba za leto 1972.

Poleg tega nam je TT Prebold na našo prošnjo odstopila sobo v Graščini, kjer smo si uredili klubsko sobo in shrambo za opremo ter arhiv. Pri urejanju sobe smo napravili več kot 200 udarniških ur. Na željo TD Sempeter smo raziskali vhodni del jame Pekel in odkrili nov del dolg 29 m, ki se odlikuje po svojem izrednem kapniškem bogastvu. V sklopu dogovora z narodno obrambo pri SO Žalec smo za njihove potrebe raziskali in izdelali vso potrebno dokumentacijo za 13 jamskih objektov. V zimskem času smo prirejali razne tečaje iz tehnike raziskovanja in merjenja jam. Izpopolnili smo že precejšen del našega jamskega katastra in upamo, da bomo v letu 1974 dosegli številkoo loo raziskanih jam na našem področju. Sodelovali smo z različnimi organizacijami v našem kraju in izven njega. Za izdelavo raziskovalne opreme smo napravili preko loo udarniških ur. Tukaj bi posebej pohvalili našega gospodarja D. Naraglava za njegovo požrtvovalno delo. Proti koncu leta se je tudi povečalo članstvo našega kluba, kar je posebno razveseljivo. Tako šteje sedaj klub že 55 članic in članov.

Ob dnevu mladosti smo predlagali za priznanje za delo z mladino, ki ga podeljuje OK ZMS Žalec tov. Srečkota Kvasa, ki je to priznanje tudi dobil.

V januarju smo posneli barvni 8 mm film iz Trbiške zijavke. Glede finančnih sredstev smo dobili od SO Žalec dotacijo 1000,00 din, od SZDL Prebold 1000,00 din in plačilo za raziskavo jam za vojaške namene od Narodne obrambe SO Žalec 5000,00 din in plačilo za raziskavo vhodnega dela Pekla od TD Sempeter 1000,00 din. Vse to pa še zdaleč ni dovolj za naše plodno delo. Naš glavni problem je sedaj nabava prevoznega sredstva, ker je prevoz na ekskurzije sedaj naš največji problem. Upam, da bomo tudi ta problem s pomočjo drugih organizacij v bližnji prihodnosti rešili.

S tem bi končal poročilo o delu kluba za leto 1973.

Predsednik:

Tone Vedenik

P o v z e t e k

iz zapisnika XII.rednega letnega občnega zbora Društva za raziskovanje jam dne 12. maja 1974 v Jamarskem domu pri Francetovi jami

1. Občni zbor je potekal po ustaljenem dnevnem redu ob prisotnosti 17 članov, med tem ko jih je bilo 8 opravičeno odsotnih. Občnemu zboru so prisostvovali tudi gostje, med drugim:
 - predsednik JZ Slovenije, sekretar obč.konf.SZDL, sekretar obč. sveta Sindikatov, predsednik OBK ZM Slovenije, predsednik TTKS občine Ribnica, komandir postaje Milice Ribnica, zastopnik obč. odbora LT ter kolegi iz DZRJ-Kočevje.

2. Prečitano je bilo poročilo o delu DZRJ - Ribnica (priloženo je v zapisniku). V poročilu je obravnavan splošni del, ki govori o nastanku o pomembnih mejnikih, o delu in sejah UO in NO, o udeležbi na medklubskih in zveznih akcijah, o jamarskem turizmu ter registraciji Francetove jame kot turistične, o ekskurzijah v inozemstvo o številu in problemu članstva, o dosedanjih nagradjenih s srebrnim znakom in plaketami LT.
V organizacijskem delu je obrazloženo primenovanje iz JK v DZRJ - Ribnica, vključitev v TTKS in LT - Ribnica ter povezava z drugimi društvi z navedbo revij, ki jih prejemamo. Jamarsko raziskovalni del je naveden kot posebno poglavje. Posebnih rezultatov ni, dela pa se na ureditvi katastra DZRJ in popisa vseh jam ter pridobivanja podatkov iz katastra JZS, problematičen je tudi jamarsko turistični del, ker še do danes ni urejeno zemljišče pri Jamarskem domu. Zadeva je trenutno na zemljiški knjigi in te dni bodo lastniki klicani, da povedo, kaj zahtevajo. Se vedno je problem denarja, za kar smo poslali prošnje na vsa Ribniška podjetja in interesne skupnosti - vendar odziv je še zelo slab.
Tudi upravljanje z domom ni najboljše, preje ko so imeli gasilci ni bilo rezultata in ravno tako ni dosti bolje sedaj, ko ima dom v najemu AMD. Nujno bo treba dom prevzeti v svoje roke in napraviti iz njega jamarski dom kot je bil.
Med ostalimi akcijami je bil napeljan telefon do Jamarskega doma (vojaška linija), kar pa se ne obnese, ker se žice trgajo, ko podirajo nekontrolirano drevesa.
Na kraju so bila dana priporočila za boljše delo novemu UO in NO in zahvala vsem za vse kar so dobrega storili, da je pod takimi pogoji delo sploh teklo.
3. Prečitano je bilo tudi poročilo blagajnika, ki je na videz še kar aktivno, vendar pa če upoštevamo dolgove za katere nas že tožijo in ostale obveznosti, nam ostane le še za funkcionalne stroške.
4. Sprejet in potrjen je bil tudi predračun za leto 1974 in delovni program za leto 1974. Ravno tako so bila obrazložena in potrjena pravila DZRJ - Ribnica na podlagi katerih je bila tudi sprovedena registracija pri SO Ribnica.
5. Izvoljen je bil predsednik DZRJ in ostali člani UO in NO ter častni razsodišča. Izvoljeni člani pa so navedeni na 5. strani zapisnika o OZ in so se konstituirali na 1. redni seji dne 21. t.m..

Predsednik DZRJ:

F. Škrabec

P o r o č i l o

predsednika Jamarskega kluba Logatec za leto 1973
(iz zapisnika občnega zbora)

Letos so delovale v okviru kluba tri raziskovalne skupine. Jedro raziskovalne dejavnosti tvorijo člani, ki se z jamarstvom ukvarjajo v glavnem že deseto leto in so v tem času dosegli lep raziskovalni nivo. Nedvomno bo ta čvrsta, jamski temi in mokroti predana skupina dosegla še marsikak uspeh.

Bolj zaskrbljujoče je stanje pri naših mladinskih, ki so v tretjem letu svoje dejavnosti močno popustili. Medtem ko so lani imeli 12 akcij, so letos spravili skupaj komaj tri. Pri njih ne gre za težave z opremo, temveč izgleda, da so še premladi za vestnejše delo. Skupino vodi Viko Verbič, ki med njimi edini za svoje prizadevanje zasluži priznanje.

Z Jamarsko sekcijo Rovte, letos nismo imeli posebnih stikov, dali smo jim še nekaj opreme, tako da lahko obiskujejo večino jam na svojem področju. Sekcijo vodi Kristan Corn. Obiskali so 7 jam. Škoda je samo, da nismo izvedli nobene skupne akcije, ki bi jim bila nedvomno v pomoč.

Še vedno nam je v veliko korist predanost stare generacije, ki si je pred 16 leti drznila ustanoviti naš klub. Kljub temu, da so aktivni, v naši sredi smo še štirje izmed njih, nam je njihova pomoč in izkušnost še toliko bolj dragocena.

Letošnje uspehe pa moramo pripisati tudi zglednemu sodelovanju z IZRK iz Postojne. Poleg skupnega dela na najpomembnejših akcijah se tudi lepo dopolnjujemo z raziskovalno opremo. Pomagali pa so nam tudi z denarjem. Upamo, da bo takšno plodno sodelovanje tudi v prihodnje.

Spori z DZRJL, ki so že dalj časa zastrupljali naše medsebojne odnose so letos posredno ohladili tudi naše odnose z JZS. Tako da so se celo porajala vprašanja o smislu našega nadaljnjega dela v okviru JZS.

Sredi julija smo imeli z IO DZRJL sestanek, na katerem smo premlevali naše dosedanje odnose in jih skušali tudi s pomočjo tiskane besede ujeti v neke znosne okvire. Videti je kot, da smo v tem uspeli. Predvidena skupna akcija v Kačno jamo je potem zaradi vzporedne akcije Ljubljčanov v Postojnski jami propadla. Naslednjo, ki naj bi bila teden dni kasneje pa so preprečile poplave.

Seveda pa je k taki živahni dejavnosti kluba doprineslo tudi letošnje poslovanje z jamarsko kočjo. Kot oskrbnik kočje sem nosil vso težo pri njenem oskrbovanju in manjših popravilih, tako da člani kluba niso čutili takega bremena in so lahko vso energijo usmerili prenavljanju jamarske opreme in raziskovanju. Zaželeno pa bi bilo, da se v prihodnje nekaj časa v zatišju med akcijami porabi za vzdrževanje kočje in za nekatera nujna dela, ki nas na tej stavbi še čakajo.

Poročilo tehničnega vodje (Janez Cimerman)

V desetih mesecih od zadnjega občnega zbora je klub imel 32 akcij (mladinci 3, JS Rovte 7). Za te akcije smo porabili 52 dni. Enajstkrat smo bili globlje od 100 m, trinajstkrat pa nismo dosegli globine 50 m.

V Kačno jamo smo imeli tri odprave (doslej vsega 11). Za to smo porabili 20 dni, od tega 10 dni v sodelovanju z JZRK. Naši člani so v teh treh akcijah skupno preživeli v jami 103 dni, JZRK 30. Na devetdnevni julijski odpravi smo preživeli v jami nad 185 ur. Največ S.Klančar, kar 188 ur. Skupno je bilo izmerjenih 2500 m rovov. Jama je zdaj dolga 7500 m, nadaljnih 200 pa je še poznanih. Pričakujemo, da bomo prek kaminov v spodnji etaži ponovno dosegli rove v višini Logaškega rova. Da take povezave brez dvoma obstojajo, dokazuje prepričanje v nekaterih kaminih. Trenutno delamo posebno plezalno stojalo in 200 svedrovcov. V zimskih mesecih, ki so pred nami pa bomo vadili plezanje s temi pomagali, saj so akcije v Kačno jamo predrage, da bi se tam učili. Ne smemo pozabiti omeniti, da nam je JZRK poleg dela opreme, ki ga je nudil za potrebe raziskav nakazal tudi 500,00 starih dinarjev, podpore, tako da članom kluba letoš ni bilo treba v taki meri sofinancirati akcije, kot je bilo to potrebno lani.

Na septembersko odpravo v Kačno jamo smo povabili člane JK Divača, JK Sežana in z željo, da ublažimo medsebojne spore tudi DZRJL. Povabilu na predhodni sestanek, ki naj bi skupno delovno akcijo pripravil, se ni nihče odzval, tako da smo imeli le nepotrebne poti v Divačo in Ljubljano.

Med najlepše akcije štejemo dvodnevni raziskavi 191 globokega snežniškega brezna in Hankejevega kanala Skocjanskih jam prav tako v sodelovanju z JZRK. V Skocjanskih jamah so štirje člani kluba prekinili desetletno mrtvilo pri raziskavi te velikanke. Nekako 100 m pred Mrtvim jezerom seka glavno jamo izrazit prelom, za njim pa se dimenzije jame zmanjšujejo na borno desetino. Nekje ob tem prelomu pričakujemo starejše nadaljevanje jame. V letu 1974 je Skocjanskim jamam predvidena večdnevna odprava.

Na področju Logatca smo le malo delali. Prednjačili so predvsem plezalni treningi v Gradišnici in že tradicionalni obiski Logaške jame. Vsega smo tu obiskali 17 jam. Udeležili smo se zborovanja v Idriji in imeli medklubske akcije s Kočevskimi jamarji v še ne raziskano ledenico na Stojni, kjer je bila dosežena globina 111 m.

Raziskav se je udeležilo 30 jamarjev, oziroma simpatizerjev kluba. V glavnem pa je večino dela opravila skupina 10 jamarjev, tistih ki tudi sicer tvorijo jedro kluba. Brez njih bi bil Logaški klub le medla senca samega sebe.

Poročilo jamarske sekcije Planinskega društva
Tolmin za leto 1972

Naša sekcija je leta 1972 opravila 35 akcij s skupno 82 člani in 45 dnevi.

Glavno področje raziskav v tem letu je bil Matajur, kjer smo raziskali in izmerili 4 brezna in 1. jamo, skupno smo v tem letu izmerili 14 objektov, od tega 9 jam in 5 brezen. V Pološko jamo smo imeli 2 ekskurziji, kjer smo izmerili manjši rov, glavni namen pa je bil izboljšati prehodnost do zgornjega bivaka. Ostale raziskave so bile v okolici Tolmina. Te raziskave lahko štejemo za velik uspeh, ker smo šele na začetku leta nabavili prvi kompas in merilni trak.

Kljub majhnemu številu članov smo skoraj brez jamarske opreme in osebne opreme, zato smo si sami izdelali vitel za loo m globine in manjše lestvice. Največji izmerjeni objekt v tem letu je bilo brezno Lučavc na Matajurju s 141 m globine.

Naša sekcija je leta 1973 opravila 26 akcij s skupno 94 člani in 26 dnevi. Največ tega časa smo porabili za raziskave in meritve jame Rakovec, ki je doslej najdaljši objekt, ki ga je merila naša sekcija, z dolžino preko 1000 m. Tu smo tudi odkrili aragonitne kapnike. Vsega skupaj smo izrisali 5 objektov (4 jame in 1 brezno). En član je tudi biološkemu raziskovanju in s sodelovanjem Inštituta v Postojni že dosegel začetne uspehe. V avgustu so gostovali pri nas poljski jamarji, katerim smo razkazovali Pološko jamo. Našo aktivnost in dejavnost smo poizkušali prenesti tudi na mlade, zato smo za osnovno šolo organizirali 3 ekskurzije v lažje dostopne jame, predvsem v Zadlaško jamo. Stirje mladinci so bili z ekskurzijami navdušeni, zato smo sklenili, da jih vključimo v našo sekcijo, ki šteje sedaj 12 članov. Zaradi pomanjkanja opreme pa smo sklenili, da se bomo v tekočem letu posvetili predvsem izdelavi opreme in manj samim raziskavam.

Predsednik:

Poročilo z občnega zbora Jamarskega kluba Dimnice

V nedeljo, četrtega februarja 1973 je bil v motelu v Kozini vsakoletni občni zbor JK Dimnice. Sodelovalo je 15 članov. Otvoril ga je predsednik kluba Lojze Počkaj. Udeležili so se ga še predstavniki JK Sežana in dr. F. Habe.

Lojze Počkaj je podal poročilo o delu kluba v letu 1972. Vso svojo dejavnost smo posvetili ureditvi jame Dimnice. V bližini jame smo posadili preko petdeset dreves, uredili dostop do jame, napeljali nosilno električno napeljavo, popravili poti v jami in pobarvali ograjo. V jamo smo organizirali 30 ekskurzij.

Na prvo mesto moramo postaviti obisk jamarjev iz Tonesis speleologie club, ki je raziskal sifone. Aktivno smo sodelovali pri organizaciji občnega zbora JZS in kongresa speleologov iz vse Jugoslavije. Organizirali smo natečaj za najboljši diapozitiv iz sveta teme in tišine. Zagotovili smo si mednarodno udeležbo. Lojze Počkaj in Milan Prelec sta dobila nagrade. Organizirali smo natečaj in številne ekskurzije, raziskali jame v Matarskem podolju. V Martinski jami smo čistili ponvice in urejali videz jame. Odkrili nismo nobene jame, vendar sta dva člana kopala dve jami Zjati. Poleti smo očistili 80 metrov globoko brezno Brinščica. Vanj je mesar iz sosednje vasi metal odpadke in s tem povzročal nevarnost okužbe.

Ko smo pregledali sklepe, smo ugotovili, da smo izvršili vse razen enega - to je organizacija plesa. O finančnem stanju našega kluba nas je obvestil Danilo Mergec. Kot četrta točka je bil program dela za leto 1973. Sklenili smo, da bomo začeli z izdelavo novega katastra. Vse jame bomo ponovno izmerili in narisali načrte. Da bi popravili finančno stanje, smo sklenili, da bomo organizirali za pust in prvi maj ples. Če bo naša blagajna "kazala manj pajčevine", bomo sezidali pri jami Dimnice kočo. Od finančnih sredstev bo tudi odvisna organizacija tekmo-
vanja Dia-color.

V boju proti poluciji jam, se bomo tesneje povezali z JZS, saj so naš cilj čiste jame. Uredili bomo predvsem jamo Jezerino in Kremljak ter zavarovali Martinsko jamo. V razpravi so sodelovali stalni jamarji. Doktor Habe je pohvalil naše delo in nam obljubil pomoč pri organizaciji tekmovanja Dia-color ter zaščiti jam.

Ob občnem zboru smo odšli na zakusko v Rodik. Popoldan pa smo odšli v jamo Kremljak.

O dosedanjem delu Obalne jamarske sekcije

Obalna jamarska sekcija je nastala zaradi želje jamarjev na obali, da se povežejo v okviru JK Dimnice iz Kozine in raziskujejo podzemne lepote.

Tako smo na sestanku 2. oktobra sprejeli program in izvolili naše vodstvo. Za predsednika smo izbrali Malečkar Franca, za namestnika Mirana Šika, za tajnika pa Nives Lipič. Člani sekcije so (število do sedaj opravljenih ekskurzij): Bizjak Tomaž (4), Brajnik Janko (5), Butinar Bojan (9), Jenko Radoš (1), Kosanovič Aleksander (4), Koterle Valda (2), Lipič Nives (3), Franc Malečkar (7), Šik Miran (3), Šiško Miljan (1), Trobec Boris (1), Boris Zgonc (4). Že pred tem smo naredili dve akciji: 14. 9. smo si šli ogledat IZRK v Postojni in Postojnsko jamo. 20. 9. pa sta dva člana med pohodom "Po poteh Slovenske Istre" odkrila in deloma raziskala "jamo brigadirjev".

Naša prva uradna ekskurzija je bila v jamo Dimnice. Istega dne sta Boris Zgonc in Butinar Bojan raziskala brezno v Koliševki. 3.10. smo odšli v jamo Jezerino. Naš namen je bil izmeriti nove dele, vendar smo si jamo le ogledali. 20.10. smo šli v Martinsko jamo. Skoraj nihče še ni bil na lestvicah, zato smo se učili jamarske tehnike.

V sodelovanju z SAG iz Trsta smo si 27.10. ogledali Grotto di Padriciano. Videli smo kako izgledajo prave raziskave v jamah. 2.11. smo razkazali štirim avstrijskim jamarjem lepote jam Dimnice in Viljenice. 10.11. smo si še enkrat ogledali Martinsko jamo, ko smo vodili štiri člane ERE iz Španije. V jami smo fotografirali in vzeli vzorce vode za določene trdote.

Dva meseca obstoja naše sekcije sta pokazala, da smo navdušeni nad raziskovanjem jam. Navdušenje nam greni slabo finančno stanje in nerazumevanje v klubu. Upamo, da bomo uspeli težave prebroditi, saj volje ne manjka. Obenem se zahvaljujemo SOb Koper in Slovenski gimnaziji v Kopru, ki sta nam priskočila na pomoč.

Franc Malečkar

Poročilo o delu jamarskega kluba Sežana v letu 1972 in 73

V letu 1972 je bilo naše delo usmerjeno predvsem na odkopavanje v Konjadecali od koder ob narasli Notranjski Reki močno piha, prav tako je bilo precej dela v iskanju vhoda v Križmančičevo jamo, tu smo odkrili zelo ozko brezno v katerem je bil opazen prepih. Zaradi ozkih prehodov in špranj je bilo možno nadaljevanje le z miniranjem in razširitvijo ozkih prehodov. Tako smo prodrli 70 m globoko.

Ker je bil VI. speleološki kongres na našem področju, je precejšen del skrbi odpadel na naš klub. Koncem leta 72 in v začetku 73 leta smo sodelovali pri pripravi karte 1:5000, v kateri je bilo vnešenih precej jam. Urejen je tudi kataster jam našega področja tako, da je možno vnašati vse jame, ki niso še obdelane.

V naše vrste smo vključili tudi mladinsko ekipo, katera se je usposabljala pod nadzorstvom starejših jamarjev. V preteklih dveh letih je bilo opravljenih preko 100 ekskurzij in raziskovalnih akcij, od tega je bilo 25 jam na novo registriranih. Največja aktivnost našega kluba je bila pri urejevanju Vilenice. V jamo je bil speljan zemeljski kabel 4x6 mm² in izpopolnjena električna instalacija, popravljene so bile tudi poti, ograja po jami in nabavljen agregat moči 6 kw.

S strani občinske skupščine Sežana je bilo dano našemu klubu zemljišče okrog Vilenice v izmeri 17000 m². Pristopili smo k gradnji zidanega objekta pred Vilenico, veli-

kosti 40 m².

Za gradnjo in elektrifikacijo smo prejeli cirka 3,5 milj materialne in finančne pomoči s strani podjetij in družbenopolitičnih organizacij.

Na razpolago smo dobili tudi klubski prostor 25 m², katerega smo uredili.

Dne 6. maja 1973 nam je občinska konferenca SZDL Sežana na prireditvi v Dutovljah podelila "Priznanje osvobodilne fronte slovenskega naroda" za nadpovprečno aktivnost in posebne zasluge.

Poročilo sestavil
predsednik kluba

Gustinčič Jože

O delu Jamarskega kluba Planina za leto 1972 in 1973 moramo, žal priznati, da smo v teh dveh letih jamarsko-raziskovalnem delu posvečali manjšo pozornost kot sicer in to iz več vzrokov:

- 1) V glavnem smo ves prosti čas posvetili urejanju Jamarskega doma v Ravbarjevem stolpu.
- 2) Naša enota je tudi izredno skromno tehnično opremljena, kar je razumljivo, saj člani sami vseh finančnih stroškov, ki nastajajo pri obnovi doma ne moremo kriti in za samo jamarsko opremo ne moremo članov še dodatno obremenjevati.

V letih 1972 - 1973 smo vendarle imeli več ekskurzij v Planinsko jamo, vendar je nismo sistematičnejše raziskovali. Večje napore, predvsem v zadnjem času vlagamo v to, da bi Planinsko jamo primerno propagirali in jo uredili tako, da bi bila dostopna širšemu krogu ljudi. Več o naših načrtih in delu je napisano v "Informatorju", ki smo ga pričeli izdajati.

Na sestanku UO JK Planina smo sklenili, da letos, ko nameravamo otvoriti v mesecu septembru Jamarski dan v Ravbarjevem stolpu, bi otvoritev skupno z Modrijanovim pohodom lahko uspešno manifestirali zbor slovenskih jamarjev.

Za UOJK Planina
Vrhovec Tomaž

Poročilo o delu sekcije v letu 1972-73-74

Jamarska sekcija PD Črnomelj

Naša jamoslovna enota je v zadnjih letih nekoliko manj aktivna, vsaj kar se poročanja JZ tiče. Kljub temu pa nismo povsem "zaspali". Številčno se sekcija ni kaj dosti opomogla. Aktivnih je še vedno 6 članov, uspeh pa je predvsem v tem, da na akciji sodelujejo vedno najmanj trije člani. Zaradi oddaljenosti terena cca 20 km in več smo navezani izključno na neredne avtobusne zveze. Sistematično obdelovanje krasa nas sili, da zato raziskujemo le takrat, ko čutimo sposobnost teh posegov. Uspešnost naših raziskav je taka:

Skupaj smo raziskali 24 objektov z vsemi osnovnimi podatki iz novega zapisnika. Objekti se nahajajo na področju Sinji vrh - Špeharji - Kolečaj, to je v Poljanski gori. Na tem terenu smo raziskali 15 brezen in jam. Najgloblje je Brezno pri cerkvi 88 m. Pri teh raziskavah je prvič uspešno sodeloval tov. Mojmir Štangel JDLM sicer Belokranjec - študent. Iz 5 jam na tem področju je vzel biološke vzorce. Zaradi nekaterih tehničnih vzrokov smo v tem letu posegli tudi na področje izven Belokranjskih občin - Črnomelj in Metlika.

V tem letu smo v sporazumu z mladinskim aktivom iz občin Ozalj in Duga resa v SR Hrvatski začeli raziskovati Žumberački kras pod Gorjanci, ki zemljepisno sodi v Belo krajino. Na tem novem terenu, kjer je že poznanih cca 8 jam in brezen smo naleteli na zelo zanimive jame. Nadrobne hidrološke raziskave nam bodo podelale zelo zanimivo sliko ponikalnic v tem terenu. Na tem področju smo povsem raziskali 5 jam. Najznamenitejša je jama Drobovnik pri Kunčani. V globoki grapi je sistem bruhalnikov z 200 m dolgo vodno jamo, ki pa še ni raziskana.

Poleg teh objektov smo izpopolnili naš arhiv z nekaj starimi jamami, ki smo jih podrobno raziskali. Trenutno je na našem terenu samo 6 jam, ki nimajo popolnih podatkov. Če upoštevamo dejstvo, da nosi naš kataster št. 185, torej toliko jam in brezen smo lahko z delom zadovoljni. Poleg tega ima naš kataster registriranih 35 vodnih objektov.

Naj na koncu dodam, da imamo precejšnje težave z opremo. Predvsem nam manjka 5 kombezonov in cca 100 m vrvi, poleg tega pa ne poznamo novih prijemov pri raziskovanju z žemarjem itd. Finančna dotacija 1000 din od strani OS Črnomelj nam zadošča samo za osnovno dejavnost, na novo opremo torej ne moremo preiti.

Za sekcijo:

Klepu Stanko

JAMARSKI KLUB "KRAŠKI KRTI"
Speleološki odsek SPD Gorica

Poročilo o delovanju v letu 1973.

Ko sem lansko leto podajal poročilo o delovanju za leto 1972, sem nekje ob koncu dejal, da imamo v načrtu poleg raziskovalnih tudi druge akcije, o katerih je bilo takrat še prezgodaj govoriti. Mislil, da ni danes za nikogar več skrivnost, da si naš klub gradi svoj jamarski dom. Toda, če mi dovolite, bom o tem poročal kasneje.

Najprej bom naštel raziskovalne in druge akcije, ki smo jih opravili v preteklem letu.

8. aprila 1973 je odšla ena skupina v Polžjo jamo, druga na terenske ogledе.

15. aprila: terenski ogledi od Vrha do Dola. Popoldne spust v novo odkrito jamo Ahita. Globoka je 25 metrov.

23. aprila: ponoven spust in merjenje prej omenjene jame. Poleg nje smo odkrili drugo 20 m globoko brezno.

6. maja smo spremlili v jamo "Kraljico" občinski svet občine Doberdob.

14. maja smo raziskovali Pečino na Vrhu, kjer je bila v 1. svetovni vojni bolnišnica.

16. maja smo imeli jamarsko predavanje v Doberdobo.

20. maja piknik na Vrhu. Zaradi slabega vremena je le delno uspel.

27. maja raziskovali dve brezni v Dolu.

8. 9. 10. junija smo se udeležili 7. zborovanja JZS v Idriji.

17. junija smo zopet obiskali Polžjo jamo in pregledali prehode, katere bomo morali še prekopati. Nato smo pregledali bregove Vipave med Gabrjami in Rubijami in našli več razpok, kjer voda izginja v podzemlje.

21. junija smo na Ledinah pri Poljanah raziskali novo odkrito jamo.

24. junija izmerili in izdelali načrt prej omenjene jame na Ledinah.

1. julija pripravljali jamarsko razstavo v osnovni šoli na Vrhu. Razstava je bila povezana z vrsto manifestacij ob priliki proslav kmečkih puntov.

6. 7. 8. julija smo dežurali na razstavi na Vrhu. Obisk je bil nadvse zadovoljiv.

13. 14. 15. julija zopet dežurali na razstavi na Vrhu. 15. julija je druga skupina prvič raziskala novo odkrito jamo v Leščah.

5. avgusta smo izmerili in izdelali načrt jame v Leščah. Gre za 30 m globoko brezno.

12. avgusta smo si ogledali Fabrisov rov v Vilenicij pri Sežani. Popoldne smo se še sprehodili po turističnem delu Škocjanskih jam.

19. avgust: ker smo opazili, da se vhodni rov v "Kraljico" preveč suši, smo bolje zadelali druga zaščitna vrata.

26. avgusta: na nekaterih mestih v Kraljici smo postavili kontrolna stekelca, ker se nam je zdelo, da se neke razpoke širijo.

2. septembra smo skušali s kompresorjem razširiti neko špranjo v poskusnem kopu ležišča limonita med Rubijami in Vrhom. Čeprav je v začetku špranje še precej obetala, se je takoj po nekaj metrih zopet zožila in je bil prehod nemogoč.

S tem dnevom smo prenehali svoje raziskovalno delo.

12. septembra smo namreč začeli s pripravami za gradnjo Jamar-skega doma na Vrh. Najprej smo očistili in pripravili teren za temeljno ploščo, nato pa več nedelj gradili novo pot za dovoz potrebnega gradbenega materiala. 7. oktobra smo položili temeljni kamen in začeli ulivati ploščo.

Nočem vas dolgočasiti z naštevanjem opravljenega dela. Danes dom že stoji. Zunanja dela so dokončana, stavba je pokrita. Do sedaj smo opravili nad 1000 ur prostovdjnega dela. Pri delu je do sedaj skupno sodelovalo 25 članov. Nekateri so že davno presegli določeno normo - 50 ur, drugi so se samo enkrat ali dvakrat pokazali na gradbišču, nekaterih pa sploh ni bilo videti. Delali smo ob sobotah popoldne, nedeljah in praznikih. Stalo nas je precej truda in nas bo še, ker bo treba opraviti še vsa notranja dela, očistiti okolico itd. Ni nam žal za napore, ki smo jih vložili v to zamisel, žal nam je pa za čas, ki smo ga pri tem porabili. Če so bili naši najaktivnejši člani zaposleni z zidarskimi deli, ni ostalo časa za raziskovanje.

Namen in cilj našega kluba je pa končno le raziskovanje krasa in njegovih pojavov in komaj čakamo, da bo današnje "gradbeno podjetje" zopet postalo Jamarski klub.

Poleg že omenjenega smo gojili stike z raznimi slovenskimi in italijanskimi jamarskimi klubi in se 8. in 9. decembra udeležili 1. deželnega kongresa speleologov Furlanije - Julijske krajine v Trstu. Poslali smo tudi več načrtov v deželni kataster jam in končno tudi prejeli prve številke ter bili tako tudi v de-želenn merilu priznani.

Ob koncu vas moram še seznaniti z novico, da je naš član Bogdan Butkovič izumil novo napravo za spuščanje v globino, katero je tudi zakonsko zaščitil ali patentiral. Prikazal je njeno delo-vanje na kongresu v Cuneo, kjer je vzbudila mnogo zanimanja in odobravanja. Sedaj je v razgovorih z nekaterimi tovarnami špor-tnih priprav, da bi jo začeli serijsko izdelovati. Vsi mu želimo, da bi se razgovori uspešno končali.

Slavko Rebec

P o r o č i l o

Društva za raziskovanje jam v Postojni

Od zadnjega občnega zbora aprila 1972 so člani društva opravili 27 raziskovalnih ekskurzij in pri tem izmerili 16 brezen in 3 horizontalne jame. Vse jame so raziskane na področju Bukovja, Studenega in Strmice. Največja globina je bila dosežena v 98 m globokem Breznu v Zagori. Nekaj ekskurzij je bilo namenjenih odpiranju zasutega rova v Steni nad Lokvo v Predjami in vhodov v razna brezna.

Razen tega je bilo 20 ekskurzij namenjenih opazovanju pretoka vode na ponorih in fotografiranju v jamah. Skupno z jamarji iz Ilirske Bistrice je bila izvedena ekskurzija v Bruhalnik na Podstenšku. Poleg tega so člani društva izvedli ob priliki Gostinsko-turističnega zbora atraktivno plezanje po Steni v Predjami in po grajski steni na Bledu. Člani društva so se udeležili in sicer lo članov Jugoslovanskega speleološkega kongresa v Lipici 1972 in v preteklem letu je 5 članov sodelovalo na mednarodnem kongresu v Čehoslovaški. Izvedenih je bilo tudi 56 predavanj s Kraško in speleološko tematiko.

V preteklem letu ni bil izveden Modrijanov pohod v Rakov rokav Planinske jame. Združen naj bi bil z otvoritvijo Ravberjevega stolpa, kar pa ni bilo mogoče realizirati. Vsled tega je bil pohod prestavljen na letos v jeseni.

Po zadnjem popisu predstavlja društvo 80 rednih članov, poleg tega pa še člane jamarskega krožka Gozdarske srednje šole in 8 članov jamarske sekcije v Lažah, ki je bila osnovana 24. maja 1973. V letu 1972 se je jamarska sekcija v Planini osamosvojila v samostojno društvo. V tem času so člani društva moralno in z izposojanjem opreme pomagali ljubiteljem jam v Ilirski Bistrici ustanoviti jamarsko društvo in omogočili nadaljne delo.

Upravni odbor je v svoji mandatni dobi dvakrat zasedal. Na zadnji seji je sestavil kandidatno listo za novi UO. Predlagal je tudi, da jamarska zveza Slovenije odlikuje s srebrnim jamar-skim znakom za dolgoletno in požrtvovalno delo sledeče člane: Perko Marjana, Sajevec Josipa, Zmitek Zdravka in Sila Raveda. Določeni so bili tudi delegati za občni zbor jamarske zveze Slovenije.

Pri pregledu opreme smo ugotovili, da je ta v zadovoljivem stanju. Potrebno bo izvršiti na lestvicah manjša vzdrževalna popravila. V bodoče bo potrebno nabaviti nove vrvi, kombinezone in svetilke. Na predlog delavcev TOZD Jama, kateri dejansko financirajo nabavo opreme, naj bi ta bila v bodoče deponirana pri jami. S tem naj bi se tudi izboljšali pogoji za vzdrževanje.

Ob zaključku bi povdaril, da je treba za bodoče delo pripraviti objektivni program raziskovalnega dela in ga prirediti v smislu sistematičnega raziskovanja za določeno območje. Omogoči naj se tudi masovnejšo udeležbo članov na ekskurzijah. Urediti je treba

dokončno evidenco članov, pobiranja članarine in prodajo jamarske literature kot tudi evidenco opreme.

Novemu UO kot tudi članom društva želim do naslednjega občnega zbora uspešno delo in uspešno raziskovanje.

Predsednik:

Žele Zmago

Poročilo o delu kluba v letu 1972 in 73

V letu 1972 je bilo naše delo usmerjeno predvsem na odkopavanje v Konjaducan od koder ob narasli Notranjski Reki močno piha, prav tako je bilo precej dela v iskanju vhoda v Križmančičevo jamo, tu smo odkrili zelo ozko brezno v katerem je bil opazen prepih. Zaradi ozkih prehodov in špranj je bilo možno nadaljevanje le z miniranjem in razširitvijo ozkih prehodov. Tako smo prodrli 70 m globoko.

Ker je bil VI. speleološki kongres na našem področju, je precejšen del skrbi odpadel na naš klub. Koncem leta 72 in v začetku 73 leta smo sodelovali pri pripravi karte 1: 5000, v kateri je bilo vnešenih precej jam. Urejen je tudi kataster jam našega področja tako, da je možno vnašati vse jame, ki niso še obdelane.

V naše vrste smo vključili tudi mladinsko ekipo, katera se je usposabljala pod nadzorstvom starejših jamarjev. V preteklih dveh letih je bilo opravljenih preko 100 ekskurzij in raziskovalnih akcij, od tega je bilo 25 jam na novo registriranih. Največja aktivnost našega kluba je bila pri urejevanju Vilenice. V jamo je bil speljan zemeljski kabel 4 x 6 mm² in izpopolnjena električna instalacija, popravljene so bile tudi poti, ograja po jami in nabavljen agregat moči 6 kw.

S strani občinske skupščine Sežana je bilo dano našemu klubu zemljišče okrog Vilenice v izmeri 17000 m².

Pristopili smo k gradnji zidanega objekta pred Vilenico velikosti 40 m².

Za gradnjo in elektrifikacijo smo prejeli cirka 3,5 milj. materialne in finančne pomoči s strani podjetij in družbenopolitičnih organizacij. Na razpolago smo udobili tudi klubski prostor 25 m², katerega smo uredili.

Dne 6. maja 1973 nam je občinska konferenca SZDL Sežana na prireditvi v Dutovljah podelila "Priznanje osvobodilne fronte slovenskega naroda", za nadpovprečno aktivnost in posebne zasluge.

Poročilo sestavil
predsednik kluba

Gustinčič Jože

Jamarski klub "Bakla", Letuš, Šmartno ob Paki obvešča, da se je uradno že registriral na našem občinskem območju in tako pričel z normalnim delom organizacije oziroma kluba. Naše raziskovalno območje naj bi bila Zgoranja Savinjska dolina in njene okolice. Področje, ki smo si ga izbrali, je zelo zanimivo in polno podzemskih lepote.

Jamarski klub "Bakla"

L e t u š

Predsednik: Flere Mirko

P o r o č i l o

o delu Društva za raziskovanje jam Kočevje na občnem zboru
dne 6.6.1974.

V uvodu bi podal le nekaj zgodovinskih podatkov o razvoju našega Društva. Leta nazaj smo bili jamarska sekcija kluba v Ribnici. Vse večje število članstva, danes nas je že okrog trideset, ter vse večje želje in potrebe po sistematskem raziskovanju našega kočevskega podzemlja, so nas privedli do ustanovnega občnega zbora, kjer smo dobili status kluba; to je bilo 24. aprila 1970 leta.

Ne bi rad omenjal, v kakšnih izredno težkih finančnih in materialnih pogojih smo takrat životarili. Najhujši udarec pa smo doživeli leta 1969 v jeseni, ko nam je smrt iztrgala iz naše sredine najneumornejšega delavca in idejnega vodjo našega kluba - Vanča. Njegovemu pedagoškemu delu pri vzgajanju mladih jamarskih kadrov, njegovemu izrednemu tovarištvu ter požrtvovalnosti se imamo zahvaliti, da takrat nismo klonili, temveč smo se še z večjo zagnanostjo zagnali v delo. Zavedali smo se odgovornosti ne le do ostalih jamoslovnih enot in pred občani, ki so že poznali naše delo, temveč pred njim in pred lastno vestjo.

Z nekoliko boljšo dotacijo občine in z razumevanjem sicer še redkih podjetij smo povrnili dolgove, popravili džipa, nabavili nekaj opreme in naše delo se je kazalo v vse večjem številu novoodkritih in raziskanih jam. Žal pa zaradi še premajhnih sredstev nismo mogli imeti pionirsko sekcijo, s katero bi si zagotovili podmladek. Predraga osebna oprema, potrebna za varno raziskovanje, je marsikaterega mladince odvrnila od namere, da bi pristopil k nam. Tistih nekaj novincev, ki nam jih je takrat uspelo zadržati, so pa danes redni člani, polni elana in volje do dela.

Po udeležbi na občnem zboru Društva za raziskovanje jam Slovenije v Domžalah, kjer se je Društvo preimenovalo v Jamarsko zvezo Slovenije, smo na izrednem občnem zboru našega kluba z večino glasov izglasovali preimenovanje našega kluba v Društvo za raziskovanje jam Kočevje z novim Statutom, prirejenim za delo Društva.

Naslednje leto so na občnem zboru Zveze v Kozini dobili za neutrudno delo v našem Društvu srebrno značko še trije naši člani, tako da imamo pri nas sedaj že pet nosilcev teh značk. Aktivnost naših članov pa se ne kaže le v številu raziskanih jam, temveč tudi v sodelovanju in udeležbi na vseh srečanjih, ki jih je organizirala JZS.

Nikakor ne moremo mimo 6. kongresa speleologov Jugoslavije, ki je bil oktobra 72. v Lipici in katerega se je udeležilo 6 naših članov. Javnost je bila precej dobro informirana o delu tega kongresa in razumevanje občanov za naše podzemeljsko raziskovalno delo se je povečalo. Tista stara miselnost, da je raziskovanje jam ali z drugo besedo "lazenje po luknah" le izživiljanje peš-čice mladih avanturistov, se je spremenila in sedaj se že večina ljudi zaveda pomembnosti takšnega "lazenja", pomembnega tako za varovanje že tako izredno oskrunjene in onesnažene narave, pomembnosti za gospodarstvo in Splošni ljudski odpor.

Morda je tudi zadnja poplava pokazala, da to le niso mladi avanturisti, temveč ljudje, ki so vedno in povsod pripravljeni priskočiti na pomoč vsem in vsakomur, ki jo je potreben. Kot dolgoletni član sem prepričan, da v naših vrstah ni človeka, ki bi lahko odklonil pomoč bližnjemu, ni člana, ki ne bi bil pripravljen storiti vse, da bi naša domovina in njeno čudovito podzemlje ostalo samo naše, ni člana, ki ne bi tvegala svojega življenja zato, da bi pomagal tovarišu v težavi. Imeli smo takšne primere in ponavljajo se vsakodnevno. Vsaka akcija je odrekanje dela sebe za družbo, vsaka akcija je krepitev naše enotnosti, tovarištva in je prispevek k zemeljski celovitosti in nedotakljivosti naše države. Jamarji se dobro zavedamo, kolikšen delež lahko doprinesemo pri SLO in doprinašamo ga! Za svoje nevarno in naporno delo ne iščemo pohval v obliki visokozvenih besed, hočemo le, da bi odgovorni pokazali do našega dela več interesa in da bi končno le ugotovili oz. nam zagotovili pravo mesto v naši občini. Dovolj je bilo govoric in govoricenja - zadnji čas je, da se pristopi k nam z dejanji! Nismo neučakani. Podpisali smo samoupravni dogovor o vskladitvi interesov s Krajevno skupnostjo in upamo, da bo ta sporazum rodil sadove. Upamo na resno sodelovanje.

Vsa leta smo oddajali opise jam, lokacije in načrte jam na So Kočevje, pa se še do danes ni nihče oglasil pri nas ali nas povabil, da bi pregledali kakšno jamo, ki bi ustrezala določenim namenom. Vsa leta se sprašujemo, ali lahko TO imenujemo sodelovanje, čeprav dobivamo redno dotacijo. Ali res do danes, ko število raziskanih jam na področju naše občine že krepko presega število sto, še nismo našli takšne jame, ki bi bila zanimiva ali kot zaklonišče, priročno skladišče, turistični objekt ali kaj podobnega, ali pa se nekaterim tovarišem ni dalo vstati iz fotelja in oditi z nami v gozd na ogled? Še enkrat poudarjam, da želimo, da sodelovanje s Krajevno skupnostjo in GZ ne bi potekalo po tem starem stranskem tiru.

Na zadnjem simpoziju o vodenju katastra, ki je bil prejšnji teden v Domžalah, so bile sprejete smernice o enotnem vodenju jamskega katastra po jamoslovnih enotah, hkrati pa sestava novega zveznega katastra, ki bi bil voden s pomočjo računalnika.

Kot druge jamoslovne enote je tudi naše Društvo sprejelo obvezo, da do leta 1980 izpopolni vse opise, lokacije in načrte do sedaj že raziskanih jam. Iz tega sledi, da nas čaka do takrat ogromno važnega in izredno odgovornega dela. In to delo bo treba opraviti z boljšo in varnejšo opremo. Nihče ne sme spravljati več svojega življenja v nevarnost zaradi slabe vrvi ali slabih lestvic, ker boljših trenutno ni. Res je, da naše Društvo nima dovolj denarja za nakup vse opreme, vendar denar je tudi drugod! Lani smo izdvojili veliko vsoto za popravilo avtomobila, letos moramo izdvojiti maksimalno vsoto denarja za nakup opreme.

Spomnimo se poplave, ko smo prosjačili za čoln, da smo lahko pregledali požiralnike in da smo prišli do hiš, kjer so potrebovali pomoči. Spomnimo se Bilpe, ko so se utrgale lestvice.... Mislím, da če se najde denar za pametne in nespametne stvari, če se zaradi zgrešenih investicij in načrtov zapravljajo milioni, se bo našel in se mora najti denar za ohranitev življenj tistih, ki so prispevali za družbo mnogo več, kot jim je družba nudila!

Vančeva jama je skorajda zaprta. Le nekaj zaključnih del še in jama bo zaprta - zaprta za vselej! Štiri leta ve že javnost za ta biser kočevskega podzemlja, mnogo smo o njej pisali, nekaterim smo tudi omogočili njen ogled, a rezultat vsega je naš strah, da ne bo nikdar urejena za turistični obisk. Kaj vse smo storili za popularizacijo jamarstva v Kočevju. Izdali smo svojo značko z emblemom našega Društva in danes že pripravljamo osnutek druge značke, ki jo bomo izdali. Sodelovali smo ali vsaj udeleževali smo se vseh proslav, ki so bile v naši občini. RTV Ljubljana nam je na svojem 1. radijskem programu odstopila 15 minut, da smo lahko seznanili še širši krog javnosti z našim delom v Kočevju.

Naša glavna naloga pa je in bo raziskovanje podzemlja. Več o raziskavah bo v poročilu raziskovalne ekipe, zato bi le bežno omenili raziskave dveh perspektivnih jam, Lobašgrote in Bilpe. Ne spominjam se več točnega števila akcij v te jame. Še vedno iščemo in tudi naletimo nanadaljevanja teh dveh jam. Če nam uspe prodreti do podzemnega toka Rinže, bo marsikaj o poplavih na tem področju jasnejšega in lažje bo ukrepati zoper njih.

Leta 1971 je So Kočevje naročila nekje v Ljubljani študijo o Rinži, o njenih zaježitvah, o pregledu bruhalnikov in požiralnikov itd. in jo tudi plačala okrog 8 starih milijonov. Če se spomnimo katastrofalne poplave lani in na še stalno smrdečo Rinžo, se upravičeno sprašujemo, kakšni so rezultati te študije. Nas ni namreč nihče niti vprašal za mnenje ali iskal kakšne podatke, kaj šele, da bi nas povabili k sodelovanju.

Spremembe, ki so nastale s sprejetjem nove Ustave, sklepi zadnjega kongresa ZKJ in dohodki v samem našem Društvu nas silijo, da Statut Društva, ki smo ga lani na izrednem občnem zboru sprejeli in potrdili, prilagodimo novim razmeram. Zato bi novemu UO predlagal, naj sestavi komisijo, ki bi najkasneje do konca tega leta sestavila nov Statut Društva, v katerem naj bi bila zajeta vsa vprašanja, ki sedaj niso rešena. Po javni razpravi naj bi izredni občni zbor Društva sprejel novi statut in

poslovnik, seveda s privolitvijo pristojnih organov oblasti.

Tovariši jamarji ! Preden zaključim to poročilo o delovanju našega Društva, bi vas rad opozoril še na nekaj stvari. Še naprej bomo morali zategovati pasove na ekspedicijah in večjih akcijah, še se bomo mučili z nabavo opreme, še se bomo zaklinjali, da v to blatno, mokro, mrzlo jamo ne gremo nikdar več, še bomo negodovali nad marsikatero stvarjo, toda delo, ki smo ga že opravili in težke naloge, ki nas še čakajo bodo realizirane vse, prav vse, toda le pod pogojem, da bo v Društvu še vnaprej in še močnejše zaupanje, iskrenost in tovarištvo med člani. Za doseganje uspehe se imamo zahvaliti tem trem faktorjem in pa izredno močni volji, ki nas je vedno gnala naprej in nas ni pustila kloniti še pred takšnimi problemi.

Sodelovali smo z večino organizacij v naši občini in drugimi društvi izven nje. Morda je bil en od najlepših uspehov premaganje 111 meterskega ledenega brezna na Stojni v sodelovanju z jamarji iz Logatca. V bodoče bo treba organizirati še več takšnih jamarskih srečanj in se jih tudi drugje udeleževati, da bi čimbolje izmenjali delovne izkušnje.

Glede na pripravo oz. osnutek novega zakona o obiskih tujcev v naših jamah, o ropanju bogastva iz naših jam ter poostrenega nadzora nad lažnimi jamarji je potrebno, da se še tesneje povežemo s Postajo milice v Kočevju, s katero smo že dokaj dobro sodelovali in bi se jim na tem mestu zahvalil za vso pomoč. Prav tako bi se najtoplejše zahvalil za sodelovanje in pomoč So Kočevje, NO, KS Kočevje mesto, delovnim ljudem iz INKOP-a, Tekstilane, LIK-a, Kočevskega tiska, Rudnika, Cestnega podjetja Kočevje, KGP - obrat Mozelj in vsem ostalim, ki so pripomogli k uspešnemu delovanju našega Društva, kajti tako so naši uspehi tudi njihovi uspehi. Upamo in želimo, da bi bilo takšno sodelovanje še naprej.

Novo izvoljenemu UO Društva želim pri vodenju Društva za raziskovanje jam Kočevje čimveč uspehov in najlepših jam, da bi se pa srečevali s čim manjšimi problemi.

JAMARSKA ZVEZA SLOVENIJE

NAVODILA
ZA VODENJE JAMKEGA KATASTRA

Sestavil: France Šušteršič

Ljubljana, marec 1974

V s e b i n a

- a) Kaj je kataster, zakaj ga vodimo, komu služi in kdo ga vodi - stran 1;
- b) Osnovne sestavine katastra - stran 2;
- c) Izpolnjevanje "A" in "E" zapisnika - stran 5;
- č) Izpolnjevanje "B" zapisnika - stran 22;
- d) Izpolnjevanje "S" zapisnika - stran 24;
- e) Delovanje katastra - stran 27;
- f) Nekaj napotkov v zvezi s terenskim delom - stran 35.

NAVODILA ZA VODENJE JAMSKEGA KATASTRA

a) Kaj je kataster, zakaj ga vodimo, komu služi in kdo ga vodi

Kataster je urejena zbirka dokumentov o kraških objektih, v našem primeru seveda predvsem o jamah. Ti dokumenti so predvsem o jamah. Ti dokumenti so predvsem zapisniki z ekskurzij, načrti, fotopriloge, prepisi iz literature, krajša poročila o posebnih opazovanjih in drugo. H katastru spada tudi knjiga s seznamom jam, zelo koristna pa je tudi kartoteka z imeni jam, katastrskimi številkami in osnovnimi podatki, razporejena po abecednem redu imen.

Kataster vodimo predvsem zato, da imamo pregled nad opravljenim jamarskim delom. Mnogo je pri nas jam, ki so znane že od pamtiveka in vendar ne moremo ugotoviti, kdo je njih odkritelj ali prvopristopnik. Zato je razumljivo, da odkritje pripišemo tistemu, ki je jama prvi dokumentiral, oziroma tistemu, ki je prvi dokumentiral določen del jame. Ker pa ni jamarsko delo samo opis in načrt, temveč tudi mnogo drugih opravkov, imamo na razpolago različne obrazce, kamor lahko spravimo vso raznovrstnost našega "podtalnega rovarjenja".

Kataster služi predvsem jamarjem samim, da lahko na ta način vedno zvedo, kje je še kakšna zanimiva jama, ki bi jo veljalo obiskati in kaj je sploh kje početi. Na osnovi katastra planiramo akcije in se tako izogibamo brezciljnemu in ponavadi brezuspešnemu potikanju po gozdovih ali že stokrat pregledanih, a povsem nezanimivih jamah.

Seveda pa služi kataster tudi vsem drugim, ki jih zanimajo kraški pojavi, a sami ne hodijo po jamah. Tu so v prvi vrsti speleologi, ki se ukvarjajo z bolj splošnimi problemi na krasu, pa geologi, geografi, raziskovalci pračloveka, gradbeniki, ki se boje, da se jim bo kaka zgradba vdrla v neznano podzemlje itd. Ne smemo pa seveda pozabiti narodno-obrambnih interesov, saj imajo mnoge jame že tradicijo iz NOB, še bolj pa nam morejo služiti v morebitni bodoči vojni. Zato ni slučaj, da se krajevni

štabi civilne zaščite tako zanimajo za jamarstvo in ga mnogokrat tudi izdatno podpirajo.

Kataster vodijo jamarske organizacije, Jamarska zveza Slovenije in Inštitut za raziskovanje krasi SAZU v Postojni. Vodijo predvsem kataster zanje zanimivih jamskih objektov, Zveza in Inštitut pa vodita kataster vseh znanih kraških objektov v Sloveniji, delno pa tudi v Istri in drugod. Seveda pa lahko vodi kataster vsakdo, ki ga le hoče. V tem primeru pa bo moral pač dobiti podatke od navedenih ustanov. Vsaka jamarska organizacija, član JZS, pa je dolžna voditi kataster o svojem že opravljenem delu.

Ves material v katastru je zakonsko zavarovan, tako da ga ni mogoče kar tako izkoriščati. Samo osnovni podatki, to so katastrska (A) številka, ime jame, točna lega, osnovne dimenzije, tip objekta, datum in avtor raziskave ter datumi in udeleženci ekskurzij, so na razpolago vsakomur, brez posebnih pogojev. Ostale podatke si interesent sicer lahko ogleda (razen v posebnih primerih), ne sme pa ničesar prepisovati, prerisovati ali fotografirati oz. drugače kopirati, če nima pismenega dovoljenja avtorja, to je jamarske ali sorodne organizacije, ki je ta zapisnik izdelala. V nekaterih primerih je avtor seveda lahko tudi zasebnik.

b) Osnovne sestavine katastra

Osnovne sestavine katastra so tako imenovani "A" zapisniki (dvojni formular s tiskano glavo: Zapisnik terenskih ogledov), "B" zapisniki (enojni formular z napisom: Dopolnilni zapisnik) in "E" zapisnik, ki mu po domače pravimo tudi načrt. Semkaj spada tudi merilna priloga, kamor vpišemo merske podatke jamskega poligona. Zanje še nimamo novega obrazca, ker bomo spremenili način merjenja. Vendar zaenkrat uporabljajmo starega, ki je tu v prilogi kot vzorec in izdelamo formular po potrebi kar sproti. Za priročno uporabo vodimo še seznam jam z osnovnimi podatki, "S" formular, ki ima tudi že tiskano obliko.

V pripravi je tudi program, s katerim bomo vložili podatke iz katastra v računalnik in bodo tako le ti vsak hip pri roki.

Posebne šifre bodo omogočale vlaganje novih podatkov, druge pa spet, da bo vsakdo prišel do podatkov, ki jih bo želel in do katerih bo imel pravico.

"A" zapisnik je osnovni dokument o jami, ali o delu neke jame. Izpolnjujemo ga takrat, kadar imamo na razpolago dovolj točnih podatkov, da izpolnimo vsaj polovico tamkajšnjih rubrik. Ker jamarji nismo znanstveniki, vpisujemo predvsem stvari, ki jih vidimo, ne da bi o njih še posebej razpravljali. To bodo opravili strokovnjaki. Pač pa moramo težiti za tem, da opišemo objekt tako, da je vsaka zamenjava nemogoča. Zato moramo vnesti vsa opazanja in se izogibati splošnim opombam, kot so: navadno brezno, korozijskoerozijski objekt ob drsi in podobno, ker nič ne povedo. Tudi izrazi, kot levo, desno itd. niso zaželeni. Za to orientacijo nam služijo strani neba. Uporabljati moramo čim več dimenzij v metrih in ne samo: majhen, velik itd.. Če ne moremo izpolniti kvadrata z osnovnimi podatki na prvi strani in opiša objekta na drugi strani, "A" zapisnika ne delamo.

"B" zapisnik naj vsebuje podatke o vseh ostalih ekskurzijah v jamo. Vpišemo vsako ekskurzijo, ne glede na opravljeno delo, ker moramo registrirati ekskurzije, saj le te predstavljajo osnovo jamarskega delovanja.

"E" zapisnik ali načrt naj bo dopolnilo "A" zapisnika, vendar pa morata že vsak zase vsebovati dovolj podatkov za nedvoumno identifikacijo jame. Načrt je običajno sestavljen iz tlorisa in vzdolžnega prereza ter prečnih rezov pri vodoravnih ali poševnih jamah, pri breznih pa raje rišemo prerez in več tlorisov v raznih višinah, ki jih označimo na prerezu. Za načrte v velikosti A-4 formata imamo tiskane obrazce, večje pa moramo izdelati sami. V spodnjem desnem kotu moramo pustiti prostor za žig v obliki etikete, ki je enak tiskani etiketi na obrazcu, hrani pa ga zveza, kjer tudi vpišemo potrebne podatke.

"EE" zapisnik je dopolnilo "E" zapisniku. Vanj vpišemo podatke o meritvah v jami. Z drugimi besedami - to je v številkah izraženi jamski poligon.

Zapisnike "A", "B" in "EE" izdelujemo v treh izvodih. (Seveda izdelamo za "E" samo matrico, ki jo pozneje kopiramo!). Po en izvod zadržimo doma, dva pa pošljemo Jamarski zvezi Slovenije,

na naslov:

Jamarska zveza Slovenije
61 000 Ljubljana
Aškerčeva 12
Kataster, soba 018

Zvezni poverjenik bo prejem pismo potrdil in pozneje en izvod poslal v Postojno na Inštitut za raziskovanje krasa. Klubi, ki pošiljajo po en izvod naravnost na Inštitut, morajo poslati točen seznam poslanega materiala Zvezi, v vsakem primeru pa mora to biti material, poslan Zvezi, in material, poslan Inštitutu enaka.

Na osnovi poslanega materiala bo zveza odslej dotirala svoje člane in zato je v interesu vsake jamoslovne organizacije, da čim bolj redno pošilja zapisnike. Sicer pa bo o tem poslovanju še govora.

Opazili smo že, da imamo še en obrazec, in sicer "S" zapisnik za seznam jam. Tega izdelujemo v enem (ali, po želji, v več izvodih), ki pa ostanejo doma in so namenjeni le domači organizaciji. Zveza in Inštitut vodita seznam posebej.

"A" in "B" ter delno "E" in "EE" obrazci imajo velikost A-4 formata in večinoma tudi že perforacijske značke, da jih lahko vežemo v fascikle. Uporabljamo seveda le fascikle in mape s "krempļji", kjer lahko poljubno vlagamo material; ne da bi prelagali ves kup papirja. "E" zapisnike, torej načrte, ki so večji, zlagamo na isti format in vežemo skupaj z A in B zapisniki.

"S" formular ima velikost A-3 formata. Tudi zanj dobimo mape v večjih papirnicah.

Poleg navedenega materiala vlagamo v kataster, ki ga vodimo doma v klubu, še sledeči material:

"C" Originalne terenske zapisnike o merjenju, skice in končno še koncept načrta na milimeterskem papirju. Če ti papirji nimajo A-4 formata, jih zložimo na to velikost in skupaj z manjšimi kosci vtaknemo v polivinilasto vrečko za dokumente, ki je zaprta s treh strani in jo dobimo že formatizirano na A-4 format v vsaki papirnici. Tudi to vrečko perforiramo in uvežemo v kataster.

"D" Zapisniki pa so ves ostali material, torej časopisni izrezki, tehnična in finančna poročila o akcijah v večje jame, kopije

dopisov v zvezi z dotično jamo itd.. Tudi ta material po potrebi vlagamo v vrečke.

Seznam jam "S" običajno izpolnjujemo po katastrskih številkah jam na območju, ki smo si ga izbrali, ostalo pa razporedimo po legah, o čimer bomo še podrobneje govorili. Tako dosežemo, da je ves material iz sosednjih jam zbran skupaj in nam ni treba iskati podatkov o treh sosednjih jamah po vsem katastru.

c) Izpolnjevanje "A" in "E" zapisnika

"A" zapisnik je skupaj z načrtom osnovni dokument o kraškem objektu. Izpolnimo - najbolje natipkamo, da gre hitreje - v treh izvodih.

V prilogi imamo prazen obrazec, pa tudi že izpolnjenega, tako da se bomo lažje razumeli. Začnimo kar na prvi strani.

Na zgornjem robu obrazca so nekakšni predalčki, ki jih zaenkrat pustimo prazne. Prav tako zaenkrat ne izpolnjujemo obeh okvirčkov pod robom.

Pač pa izpolnimo rubriko: V r s t a e k s k u r z i j e. Vpišemo, kaj smo počeli na ekskurziji. N.pr.: raziskovalna, merilna, fotografska, biološka itd.. Jasno je, da bo na merilno-raziskovalni ekskurziji opis bolje izdelan in načrt točnejši, kot če je bil zapisnik z načrtom narejen mimogrede na biološki ekskurziji.

Za geslom O r g a n i z a c i j a: vpišemo ime svoje organizacije, če pa je to predolgo in če je sodelovalo več klubov, samo kratice.

O D a t u m u e k s k u r z i j e ni treba razpravljati.

Š t e v i l k a e k s k u r z i j e je zaporedna številka ekskurzije, ki jo prepišemo iz knjige ekskurzij. Dodamo ji tudi markacijski znak naše organizacije (o tem znaku glej posebej!)

I m e o b j e k t a je ena najvažnejših postavk. Ime vpišemo z malimi tiskanimi črkami, a po možnosti razprto. Z malimi pišemo zato, ker sicer ni mogoče ločiti, kaj se piše z veliko začetnico in kaj ne. N.pr.: JAMA NA LOKAH je lahko: Jama na lokah ali Jama na Lokah, kar je bistveno različno. V prvem primeru je govora o lokah nasploh, v drugem pa gre za čisto določene

Loke. Pri imenih se potrudimo najti domače ime, tudi več, če obstojajo. Šele, če tega ne moremo ugotoviti, poskusimo dati jami svoje ime, ki naj kako opiše značilnosti jame, najbolje če se sklicujemo na kraj, n.pr.: Jama v Stopcah, Jama na Konjičih itd.. Pri tem moramo paziti, da ne zamešamo sosednjega krajevnega imena. Tak primer je Brezno pri Oglenicah nad Zadnjim krajem, ki se je prvotno imenovalo Brezno na Suhem vrhu, čeprav leži na pobočju Čela. Suhi vrh je bila le edina, na karti imenovana kota v bližini. Če imenujemo jamo po kakem jamarju, naj bo to le izhod za silo. Saj jamska imena niso spomeniki, temveč služijo orientaciji. Če imena jame nismo iskali, to napišemo v opombah in ne trdimo, da ga ni. Tako je bilo treba mnogim jamam v Ianskem vrhu spreminiti imena, ker smo naknadno odkrili prava, domača. Izogibajmo se nesmiselnih imen, kot n.pr.: Jama ob skali, Jama v vrtači, Brezno pri smreki itd.. To lahko velja za katerokoli jamo in samo poveča zmedo. Tudi predolgi imen se izogibajmo. Izmišljen primer bi bil n.pr.: Črna jama pri temni luži za zavitim gabrom pod Ljubljanskim vrhom nad Verdom pri Vrhniku. Zadostovalo bi: Črna jama nad Verdom. Če je jam ponekod preveč, jih lahko kar oštevilčimo, kot n.pr.: Leskovo brezno XXI (V Leskovi dolini), D-10 (Kanin). Lahko pa prenesemo indentifikacijo kar na katastrsko številko, kot n.pr.: 3744 - Kriški podi.

Sploh moramo v opombah navesti vir imena in njegovo veljavnost. To velja še zlasti tam, kjer imajo jame po več imen, a so vsa pristna domača. Vzemimo kar Kališnico, ki je v Gornjem Logatcu samo Malnarjeva jama, ali pa Jamo nad Škrinjarco, ki je v Lokvi znana kot Golobivnica na Krasu.

Pri določanju lege, vpišemo najprej občinu, ki je pač ni težko določiti. Če pa je dvomljiva, pustimo prazno in bo to izpolnil Zvezni referent za kataster.

Pomembno je vpisati tudi najbližnje naselje, kjer običajno dobimo vodnika do jame, pa tudi približna lega je s tem že kar dobro določena. Dobro nam služi pri izpolnjevanju teh dveh rubrik Krajevni leksikon.

Zemljepisna lega jame opisuje njen položaj na terenu. N.pr.: gmajna južno od Sežane, severno pobočje Krima, rob Kriških podov, vznožje Magdalene gore in podobno. Tudi tukaj

moramo paziti, da ne navedemo napačnega krajevnega imena. Če ga res ne vemo, pustimo prazno, saj je napačen podatek vreden manj kot nič.

Zelo pomemben podatek o l a s t n i k u jame, oz. zemljišča, kjer se nahaja. Vpišemo ga - če ga seveda poznamo - s polnim naslovom. Včasih nas to stane nekaj časa in truda, ki pa se kmalu povrne. Če je lastnik gozdno gospodarstvo, vpišemo njegov naziv, na terenu pa poiščemo številko revirja. Te so po mejah napisane na vsakem koraku in ne predstavljajo posebnih težav.

Zelo pomembna postavka je I z h o d i š č e, od koder bomo opisovali dostop do jame. Izhodišče mora biti kak markanten objekt, ki ga lahko takoj najde vsakdo, ki je tudi prvič na terenu. Zelo zaželeno je, če je to kak objekt, ki je vrisan že v topografsko karto. Najbolj hvaležna izhodišča so železniške postaje, cerkve, mostovi, značilna križišča in markantni vrhovi gričev. Precej slabše služijo avtobusne postaje, gostilne, uradi, posamezne hiše, značilna drevesa, znamenja, spomeniki in podobno. Ti objekti so manj trajni in lahko koga čez mnogo let krepko zavedejo.

D o s t o p do jame je zelo pomemben, saj ga bomo nujno potrebovali na naslednji ekskurziji.

Pot od izhodišča do jame je treba opisati tako, da ne bo nobenega dvoumja. Večkrat se dogaja, da kdo napravi sicer pravilen, a neuporaben opis poti. Vedno moramo navesti vse odcepe, ki bi lahko koga zavedli, pa tudi opisovati markantnejše objekte ob poti, tako da lahko sproti kontroliramo ali smo na pravi poti. To bi bili lahko kilometerski ali mejni kamni, značilna drevesa, skalovje, križišča, hiše, jase ipd.. V splošnem ni stalne formule za opis dostopa do jame. Zato si sedaj raje pogledjmo nekaj najobičajnejših cvetk iz naših zapisnikov, da bomo videli česa ne smemo delati. Naprimer:

"Lukova jama leži 45 m, 341° od Mačje jame." Če pa pogledamo v zapisnik Mačje jame, stoji črno na belem: "Mačja jama leži 45m, 161° od Lukove jame". Menda je vsakomur jasno, da je to začaran krog, po katerem ni mogoče najti ne ene ne druge jame. Ali pa: "jama ni imela imena in smo jo imenovali Jama pri vrtači. Leži cca 5 km NW od Št. Vida. Brez vodnika je ni mogoče najti".

Že v začetku ni povedano, kateri od množice Št. Vidov je to. Ime je umetno in skrajno neznačilno, saj lahko velja za večino naših jam. Ker pa ne piše, kje poiskati vodnika, pa jame sploh ne bo mogoče najti. Vendar včasih še to ni dovolj: "Jamo nam je pokazal Anžetov Pepe iz Brezove rebri." Vse v redu, če ne bi imel Pepe že skoraj sto let in ga bo gotovo pobrala prihodnja zima. Treba bi bilo navesti imena in naslove več domačinov, ki vedo za jamo. Najdemo pa tudi take cvetke: "Iz Logatca približno pol ure smer 178° , nato približno uro smer 109° do debele smreke, od koder leži jama 11 m NW". Vsak ve, da je hoja točno po azimutu skrajno težavna, če se nočemo oddaljiti levo ali desno za najmanj 10° . Poleg tega je merjenje razdalj s časom tako netočno, da je za več kot pet minut popolnoma neuporabno. Tako vemo iz zapisnika za lego jame le manj kot kilometer natančno. In v tistem okolišu je najmanj petdeset jam, ki leže sredi nepregledne hoste 11 m od kake smreke, ki je v resnici jelka. Vsa navidezna točnost kotov kaže le na zapisnikarjevo popolno nepoznavanje osnov orientacije. Huda je tudi tale: "Jama leži 115° od smreke desno ob poti in 16° od skale levo ob poti." Kar predstavlja tudi celoten dostop do jame. Takih jam je seveda po krasu na tisoče in lahko celoten zapisnik kar odpišemo, zlasti če jama nima domačega imena. Kar deset jam ima pa takšen dostop: "Iz Divače po cesti v Kačiče. Od tod desno povprek po gmajni cca 2 km do jame. Vhod v jamo je slabo viden." Če ne bi imele te jame na srečo domačih imen, bi jih lahko vse odpisali. Kadar pa uporabljamo domača krajevna imena, jih seveda ne smemo posploševati. Dobro je tudi vprašati, ali nimajo v sosednji vasi za iste kraje drugih imen. Znano brezno imenujemo v Lokvi "Jama nad Škrinjarco", v Ledenici, tri kilometre stran pa "Jama (Golobivnica) na Krasu." Jama pa leži točno med obema krajema. Značilna napaka zaradi posploševanja imen je tale: "Z Rakeka v Škocjan po rakovski Žagni poti do tam, kjer se levo cepi pot proti Malemu naravnemu mostu. Po Žagni poti še dalje desno preko dveh križišč. Jama leži levo ob poti, cca 100 m od drugega križišča." Vestni jamar pa je prezrl, da Žagna pot že na prvem križišču zavije levo, pot po kateri je hodil do jame pa se imenuje Pot na Dolgi laz. Da pa je zmeda še večja, je ob pravi Žagni poti na mestu, ki ga predpisuje zapisnik res neka popolnoma

druga jama.

Takih in podobnih opisov, ki se nam tu zde smešni, je še množica v naših zapisnikih. Ubogi članski raji v tolažbo pa naj na uho povem, da so vse zgornje kozlarije zagrešili nosilci srebrnih ali celo zlatih značk JZS, seveda v svoji "vajeniški" dobi..

Oglejmo si sedaj primer, kako približno bi morali sestaviti dostop do npr. Najdene jame. Najprej bomo opisali klasičen dostop do jame, potem pa poskusili sestaviti orientacijsko enostavnejšega:

Tekst:

Iz Laz pri Planini po cesti proti Logatcu do mesta, kjer prečka cesto daljnovod. Tam krenemo levo po t.i. Vajzovi poti, ki ima značaj boljšega kolovoza, v glavnem W v Lanski vrh. Pot se v začetku vijuga med večjimi vrtačami, potem pa bolj izravna. Z leve se po dobrih 200 m priključi slab kolovoz. Komaj 100 m dalje se cepi desno rahlo v breg šibak kolovoz. Pot se potem nekoliko spusti in nekaj časa poteka po desnem pobočju nekakšne suhe doline. Potem se spet nekoliko dvigne in cca 300 m za poslednjim, desnim odcepom, se poti levo priključi kolovoz, ki vodi semkaj s Škofjega loma. Še slabih 100 m in Vajzovo pot prečka na manjši travnati jasi že precej opuščena pot, Stara Trajbera. Vajzova pot se dalje malo dvigne in izravna, nakar po 200 m pridemo do večjega križišča, kjer se seka z našim vred pet skoraj enakovrednih kolovozov. Tu je

Komentar:

Ker je v Sloveniji več Laz je dobro, da povemo, kate-re so mišljene, čeprav pri tako znani jami to niti ni nujno. Nadaljne opisovanje ceste ni potrebno, ker do daljnovoda nima nobenih večjih odcepov, smer pasmo navedli. Opisali smo smer, kakovost in tudi domače ime odcepa. Dobro je opisati posamezne dele poti, da bi v primeru, če zgrešimo pravo pot to takoj opazili. Zlasti moramo paziti navse količkaj enakovredne odcepe. Opis je tu precej dolgoventen, a moramo se izogniti eventualnim zablodam.

običajno tudi lovski "štant". Krenemo po drugi poti z desne in že po 100 m pridemo do novega razcepa. Krenemo desno, malo navzdol do mesta, kjer je pot hudo blatna, desno pa večja vrtača. Mimo njuju pridemo že po 50 m do meje oddelkov, ki je dobro označena z gozdarskimi znamenji. Odtod že vidimo cca 80 m oddaljeno jaso, sredi katere raste grm. Konec jase zavijemo v levo po izhojeni stezi v gozd, kjer je cca 60 m od poti v smeri SW od jase vhod v jamo. Prav do njega vodi steza. Navpični vhod v jamo je majhen in leži ob robu majhne vrtače, tako da ga vidimo šele z neposredne bližine. Pri dostopu do jame moramo paziti, da ne zamešamo stalnih kolovozov z občasnimi vlaki za hlude.

Po tem opisu je jamo možno najti, ima pa to napako, da vsebuje preveč sicer nujnih detajlov. Tako ga je treba sestavljati kar na terenu, če nočemo napraviti zmešnjave. Ker pa so jamarji optimisti in tega ne delajo, je vsaka nadaljna razprava odveč. Na povratku iz jame bo treba najti enostavnejši dostop do jame.

Naprimera:

Iz Laz se takoj spustimo na Platininsko polje v t.i. Babni dol. Odtod cca 2 km NW po polju. Tam poiščemo dobro viden greben med Škofjim lomom in Stenami (to nam kar z Laz pokaže vsak domačin) in na njem edini močni kolovoz t.i.

Treba je omeniti lovski "štant", čeprav je nekaj hudo začasnega.

Za kontrolo važen detalj, ker je sicer Vajzova pot zelo suha.

Meja oddelkov je zelo značilen detalj in ga ne smemo pozabiti. Jasa je bolj minljiva in zato moramo navesti razdaljo do nje. Ker se bo pot do jame, ko ta ne bo več tako aktualna, gotovo zarastla, je treba navesti smer in razdaljo. Treba je opisati značaj in vidljivost vhoda jame. Zadnja opomba je zelo pomembna, saj lahko sicer krepko zaidemo, čeprav hitro ločimo kolovoz od vlaka.

Ta dostop je neprimerno enostavnejši, saj do križišča z Vajzovo potjo skoraj ne moremo zaiti. Velik del poti smo opravili po planem z vsem poznano orientacijsko točko.

Trajbersko pot. Po njej v breg
cca 450 m do močnega križišča
petih kolovozov. Tu je običajno
lovski "štant". Tam krenemo po
drugem kolovozu z leve.

Še bi lahko razpravljali, a mislim da ni potrebno. Vedno sestavimo
vsaj v mislih, dostop do jame že na terenu in ga skušajmo čimbolj
poenostaviti. Zlasti pa imejmo pred očmi, da bo po naših zapiskih
moral najti jamo nekdo, ki še nikoli ni hodil tam okoli in se mu
niti ne sanja, kje in kakšna je jama.

Rubrika *V i z u r e* nam služi v primeru, da jame zaradi
nepreglednega terena ali slabe specialke ne moremo vnesti v karto
sproti na terenu. Vzemimo, da se jama nahaja na zelo nerazgibanem
pobočju položnega griča. Nikjer v bližini ni orientacijske točke,
po kateri bi lahko ugotovili, kje (na karti) se pravzaprav naha-
jamo. Zato izberemo nekje v zornem polju dva objekta, ki ju brez
težav identificiramo na karti. To so n.pr.: cerkveni stolpi,
triangulacijska znamenja, markantni vrhovi, samotne hiše ipd..
Izpred jamskega vhoda potem merimo azimute do teh objektov.

Za začetek smo vzeli samo dva, da bo postopek enostavnejši.
Odmerimo oba smerna kota, katerih azimuta naj bosta po možnosti
približno pravokotna. Dobili smo n.pr.: 351° do cerkve Sv. Brigitte
in 67° do planinske koče na Partizanskem vrhu. Ko smo že doma,
položimo na karto kos prozornega (paus) papirja in ga obtežimo.
Poiščemo obe znani točki in ju označimo na papirju. Skoznju pote-
gnemo vzporednici bližje stranice sever-jug. Merjenima azimutoma
prištejemo ali odštejemo po 180° (ker bomo merili nazaj!).
Z ustreznih točk odmerimo premici pod tako dobljenima kotoma,
torej od cerkve pod kotom 171° in od planinske koče pod kotom
 247° . Merimo seveda od smeri sever proti desni!. Kjer se obe pre-
mici sekata, naj bi ležala naša jama.

Ker pa je tako merjenje seveda zelo približno, moramo ta
postopek ponoviti štirikrat, torej izpred jame vizirati na štiri
točke. Ko doma rišemo, se nam premice večinoma ne sekajo v eni
točki, temveč dobimo v splošnem štiri sečišča. Označimo jih z A,
B, C, D! Lego bomo določili s pomočjo vseh štirih.

Razpolovimo spojnico točk A in B.

Razpolovišče zvežemo s točko C.

To spojnico razdelimo na tri dele.

Pri drugi tretjini, šteto od točke C, označimo točko T.

Zvežimo točko T s točko D.

Razdelimo spojnico na štiri dele.

Pri tretji četrtini, šteto od točke D, leži naša jama.

Če nam ta postopek ni bil potreben, pustimo rubriko *V i z u r e* prazno. List, kjer smo določili lego jame na ta način, priložimo zapisniku jame kot "C" zapisnik in ostane doma.

Če pa smo do jame merili poseben poligon z znane točke, vrišemo ta poligon na "E" obrazec in kopiramo skupaj z načrtom. Prav tako vpišemo te podatke v "EE" obrazec, ki ga izpolnimo v treh izvodih in priložimo načrtu.

Spodnji levi kvadrat je namenjen terenski skici. Kjer piše *S e k c i j a l i s t a*: vpišemo naziv karte, kjer se nahaja jama, n.pr.: Vrhnika 2 b, dalje pa *M e r i l o* :, n.pr.: 1 : 25 000. Manjših meril ne uporabljamo, ker so premalo pregledna in ker je pika, ki predstavlja jamo v najboljšem primeru velika okrog 0,5 mm, kar znaša pri merilu 1 : 50 000 kar 25 m. Pokriva torej ozemlje, na katerem je v naravi marsikje že po več jam. Večkrat moramo uporabljati tudi večja merila 1 : 10 000 ali celo 1 : 5 000, torej liste Osnovne državne karte. Vendar pa se temu izogibajmo in se poslužujmo teh kart le tam, kjer je preveč jam na kupu, saj zajemajo potem izseki, ki pridejo v spodnji okvirček premalo prostora in so spet nepregledni.

Vzemimo, da imamo lego jame na karti že določeno. Zrisali bomo topografsko skico, ki pride v spodnji kvadrat. Najprej zrišemo na paus papirju kvadrat s stranicami, dober centimeter krajšimi od tiskanega kvadrata. Obrobimo ga s tušem in ves papir potem postavimo na karto tako, da pride jama nekako v sredino kvadrata. Stranice kvadrata orjentiramo vzporedno s stranicami karte in papir obtežimo. Najprej prerišemo koordinatno mrežo, ki je natisnjena preko vse karte. V naš kvadrat prideta običajno po dve navpični in po dve vodoravni koordinati. Ob robu karte imajo te koordinate označene svoje številke, ki jih vrišemo na zunanji strani okvirčka na paus papirju. Potem še enkrat naravnamo, da se

risane koordinate res pokrivajo s tiskanimi. (Seveda smo doslej vse črte vlekli z ravnilom, saj drugače vse skupaj ni nič vredno). Sedaj vnesemo v našo skico lego jame. Če že poznamo njeno katastrsko številko, vnesemo tudi to. Potem vrišemo še lege vseh sosednjih jam (če jih ni preveč) in vse kote (višinske točke), ki še padejo v naš okvir. Vse to opremimo s številkami. Končno pa prenesemo v našo skico še vse komunikacije, mostove in krajevna imena. Naselja le obrobimo in šrafiramo. Dobili smo matrico terenske skice, ki more že služiti kot zasilni dostop do jame, zlasti če jo kombiniramo s specialko. Če so jame, ki jih vrisujemo nove in še nimajo številke, jim prej določimo delovne številke in jih vnesemo v skico samo s svinčnikom (vse ostalo rišemo seveda s tušem in s čim bolj ostrim peresom, nikakor pa ne s flomastrom!), pojasnilo pa navedemo v opombah, da bo upravnik katastra pri Zvezi vedel, zakaj gre. Isto kartico seveda lahko uporabimo za več sosednjih jam in zato je še kako važno, da so pravilno označene. Po kopiranju je napis s svinčnikom le slabo viden in ga zlahka prevlečemo s tušem in novo številko.

Ko smo v okvir spravili vse, kar tja spada, kartico lahko odnesemo kopirati. Po kopiranju jo obrežemo na velikosti, ki jo določa tiskan okvir na zapisniku, potem pa jo zalepimo na njeno mesto. Pri kopiranju je priporočljiv moder ali črni ozalit, ker rdeči sčasoma zbledi. Z malo vaje bomo kmalu dobili risanje terenskih skic "v roko" in jih bomo lahko risali mimogrede.

Seveda pa je mnogo elegantneje, a tudi dražje, prekopirati določen del karte s xeroxom in potem v primerno obrezan izsek vnesti našo jamo. Seveda pa moramo v tem primeru ob rob naknadno vpisati še številke koordinat.

Desni okvir na spodnjem delu prve strani "A" zapisnika je namenjen osnovnim podatkom o jamskem objektu.

V prvo vrstico vpišemo **T i p o b j e k t a**: To je lahko brezno, poševna jama, požiralnik, brezno z jamo, brezno z rovi v več etažah, enostaven rov, rov z odcepi, splet rovov, jamski sistem, požiralna jama, lahko pa tudi (kot n.pr.: izviri Ljubljane) sifonska jama. Važno je, da z eno, največ tremi besedami podamo osnovno obliko jame.

K o o r d i n a t e so bistveno važne za določitev lege,

pozneje pa bomo videli, da tudi za razvrstitev jam v katastru.

Opazili smo že, da so specialke potiskane s kvadratno mrežo, ki smo jo že pri risanju terenske skice imenovali koordinatna mreža. Vsaka koordinata ima svojo številko, ki je natisnjena pri kartah 1:25 000 na obeh krajiščih, pri kartah v merilu 1:50 000 pa le na enem krajišču, številčne vrednosti v naših krajih enakomerno naraščajo od leve proti desni in od spodaj navzgor. Vidimo tudi, da imajo pri kartah v merilu 1:25 000 zaporedne vrednosti, torej 5053, 5054, 5055 itd., pri merilu 1:50 000 pa le soda števila, torej: 5052, 5054, 5056 itd.. Če izmerimo razdalje med njimi, vidimo, da merijo pri obeh merilih 4 cm, kar znese v merilu 1:25 000 1 km, v merilu 1:50 000 pa 2 km. Numeracija koordinat je torej navadna kilometraža. V našem primeru pomeni šifrirano razdaljo od ekvatorja in od londonskega poldnevnikar. Kako torej določimo lego jame?

Vzemimo, da smo jamo vrisali v karto 1:50 000. Leži torej v enem ali drugem koordinatnem kvadratu. Njegovi leva in spodnja koordinata sta označeni n.pr.: 5462 in 5046. Točka, ki predstavlja jamo, je od leve koordinate oddaljena 23,7 mm, od spodnje pa 9,4 mm. Pomnožimo te vrednosti z imenovalcem merila karte. Torej:

$$23,7 \text{ mm} \times 50\,000 = 1\,185\,000 \text{ mm} = 1\,185 \text{ m.}$$

$$9,4 \text{ mm} \times 50\,000 = 490\,000 \text{ mm} = 490 \text{ m.}$$

Te vrednosti prištejemo kilometražam koordinat, torej:

5446 000 m	5062 000 m
<u>1 185 m</u>	<u>490 m</u>
5447 185 m	5062 490 m

Seveda je iluzorno, da bi bilo mogoče lego določiti natančneje, kot na 10 m. Zato odbijemo koordinatam zadnje mesto, saj bi bilo njegovo upoštevanje popolna neumnost. V rubriko K o o r d i n a t e: vpišemo: 5447 18 / 5062 49. Med kilometri in stometri izpustimo prazno mesto.

Isti postopek velja tudi za druga merila, le da množimo n.pr. z 25 000 in podobno dalje.

Ker je očitno lega na karti 1:25 000 lažje določljiva, kot na karti 1:50 000, je podatek o merilu karte zelo važen. Vpišemo ga v sledečo vrstico, za geslo p o: Torej večinoma: p o

karti 1: 50 000 (oz. 1: 25 000). Moremo pa priti do lege tudi drugače, n.pr. z geodetsko izmero. Tedaj vpišemo ta podatek, torej: po geodetski izmeri.

Naslednji okvir je namenjen K o t i v h o d a, to je njegovi nadmorski višini. Če jih je več, vzamemo pač glavnega. To lahko določimo kar po karti. Pri merilu 1: 25 000 je skrajna meja točnosti 1 m, pri merilu 1: 50 000 pa le 5 m. Višino pa lahko določimo še z višinomerom, z geodetsko izmero ali pa aerofotogrametrično. Vse to vpišemo takoj zraven, kjer je že pripravljena rubrika p o:

Vrstico niže imajo prostor osnovne dimenzije jame. D o l ž i n a p o l i g o n a je vsota vseh dolžin vizur v jami, torej vzdolžnih in prečnih, a ne horizontiranih.

D o l ž i n o r o v o v predstavlja nehorizontirana skupna dolžina vseh vzdolžnih vizur v jami. (Torej brez prečnih meritev). Predstavlja dejansko prehojeno pot po jami.

H o r i z o n t i r a n a d o l ž i n a je tisto, kar si običajno predstavljamo kot dolžino jame. Z drugimi besedami, skupna dolžina vodoravne projekcije (tlorisa) vseh rovov v jami, brez prečnih meritev.

V i š i n s k a r a z l i k a je višinska razlika med najvišjo in najnižjo merilno točko v jami. Pri jamah, ki se spuščajo, je to obenem tudi globina, pri jamah ki se vzpenjajo pa je položaj nekoliko bolj zamotan, ker nepreplezanih kaminov ne smemo šteti, dokler jih ne raziščemo in izmerimo.

V predalček, kjer piše B r e z n a: vpišemo najmanjše globine posameznih brezen (vertikal). V prvi vrsti vpišemo globino vhodnega brezna (ali več, če je več vzporednih). V drugo vrsto pa vpišemo višine posameznih stopenj v jami. Če so to kamini, postavimo spredaj znak + (torej: + 20 m).

Zadnja vrstica je namenjena sifonom. Ti imajo dolžino in globino, do kamor seže podvodna pregrada. Če je sifon dolg 34 m in globok 5 m, pišemo: S i f o n i: 34 / 5, in podobno nadaljujemo, če jih je več.

Izpolnili smo torej prvo stran zapisnika. Vidimo, da vsebuje prav tiste podatke, ki so na razpolago vsakomur. Spodnji okvirček pa nam v nekaj besedah pove, kakšna je jama.

Druga stran "A" zapisnika vsebuje najvažnejše podatke. Tu moramo pod skupnim naslovom *M o r f o l o g i j a o b j e k t a* vso jamo čim točneje opisati. Sestaviti navodilo o tem, je skoraj nemogoče. Najbolje je pregledati čim več zapisnikov in jih primerjati z dejanskim stanjem v jami, obenem pa se posvetovati s starejšimi, izkušenimi jamarji. Tudi Naše jame in druge jamarske publikacije so polne jamskih opisov, kjer se lahko učimo, kako in kaj. Predvsem pa še pred ekskurzijo natančno prečitajmo prvo poglavje Jamarskega priročnika: "Raziskovanje jamskih oblik in nastanka jame." Tam je zbrano vse osnovno znanje, ki ga bomo potrebovali pri opisu jame. Vsekakor pa ne pozabimo, da je najprej važna identifikacija jame, šele za njo pa pridejo poglobljene študije - če smo jim seveda kos. Nihče ne bo zameril jamarju, ki ne bo poznal vseh mogočih teorij o nastanku jame. Pač pa bo prišel zapisnik zagotovo nazaj, s pripombo, da je pomanjkljiv, če bo poln filozofiranja, ne bo pa mogoče ugotoviti, ali gre za brezno ali jamo. Zato se ne zmrdujmo, če nam bo nekaj zapisnikov zvezni poverjenik vrnil, da jih popravimo. Zagotovo bo zraven natančno navodilo, kaj napraviti. Šele tako bomo prej ali slej dosegli zaželeno kvaliteto zapisnikov. Pri letni bilanci ne šteje samo število zapisnikov, marveč tudi njihova kvaliteta. Zato se vedno potrudimo, da bomo delali kar najbolje.

Prvih nekaj vrstic bomo porabili za opis *N e p o s r e d - n e o k o l i c e* jame. Tu imamo v mislih predvsem lego, torej ali je jama na ravnem, ob vrtači, v škrapljah, v steni, med balvani in podobno. Opisujemo predvsem naravne pojave. Kar je napravil človek, vpišemo med *P r i p o m b e*, če je bistveno važno za jamo. Pač pa je zelo koristen podatek o vegetaciji. Gozd, gmažna, njiva, vinograd ali pašnik imajo kaj različne vplive na jamo v globini.

O O p i s u smo že govorili. Vedno imejmo pred očmi, da je naša prva naloga čim točnejši opis jame v najožjem smislu besede. Prvo je nedvoumne identifikacija!

Pri *V s e b i n i* objekta navedimo predvsem, kaj se nahaja v jami kot votlemu prostoru. Sem sodijo podatki o sigi. Če je jama gola, napišemo tudi to. Pomembna je tudi oblika in količina ilovnatih nasutij, pa navedki o eventuelnem produ ali pesku v

jami, ter seveda o podorih. Če smo kje našli kristale ali kaj podobnega, navedemo na tem mestu, nahajališče pa označimo tudi na načrtu. Važno je tudi, če opazimo v jami večje količine netopirjevih ali ptičjih iztrebkov. Jamske zapolnitve, ki jo je zagrešil človek, ne upoštevamo, če le ne nastopa v preveliki količini.

N a s t a n e k o b j e k t a je zelo varljiva zadeva. Če ne vemo kaj napisati, pustimo raje prazno. Vendar pa v večini primerov lahko takoj razločimo, ali je jamo izdelal kapnica, ali pa jo je izvotlil večji vodoravni vodotok. Običajno tudi lahko takoj opazimo, ali je nastala ob prelomu (kjer je počenih več zaporednih skladov), ali pa jo je voda povečala ob širjenju lezi-ke (to je presledka med dvema skladoma).

Važna postavka je N a č r t. Zrišemo ga po navodilih v Jamarskem priročniku, str.: 112 - Merjenje kraških jam. Načrt vedno kotiramo, kot vidimo na priloženem primeru. Tloris zasukamo po možnosti tako, da je sever zgoraj. Vedno ga označimo s puščico nekje ob robu in črko N (Nord) ob njej. Če smo zaradi pomanjkanja prostora ali boljše orjentacije načrt zasukali drugače, moramo sever označiti še posebej vpadljivo. Tloris, prerez in prečne reze razporedimo po listu v smiselnem redu in primerno označimo, da ne bo zmede.

Če je jama dovolj enostavna, jo spravimo na en sam "E" obrazec. Če pa je prevelika, jo zrišemo na primerno velik kos paus papirja. Načrt lepo obrobimo, potem pa zgoraj, spodaj in na desni napravimo navzven še en rob, ki je od prvega oddaljen pol centimetra. Na levi pa napravimo rob šele 2,5 cm daleč. Ta zunanji rob lahko zrišemo s svinčnikom. Ko bo načrt že skopiran, ga bomo obrezali po tem robu. Enako je narejen tudi tiskani "E" obrazec, ki nam lahko služi za vzorec. Menda je odveč pripomniti, da se morajo biti stranice roba vzporedne ali pravokotne. Obrezani načrt potem zgubamo na A-4 format. Žal je postopek težko opisati, čeprav je silno enostaven. Najbolje je, da prosimo nekoga, ki to zna, da nam pokaže. Lahko pa se enkrat oglasimo v Katastru v Ljubljani, kjer nas bo zvezin poverjenik z veseljem naučil zgibati načrte.

Če delamo okvir sami - torej ne uporabljamo tiskanega "E" obrazca, zrišemo po tiskani predlogi v spodnjem kotu etiketo, kot

jo ima originalni "E" obrazec. Lahko pa pustimo tam samo prazen prostor in bo tjakaj odtisnil etiketo zvezin poverjenik, saj ima Zveza v ta namen že pripravljeno štampljko.

Zgornje in tretje vrstice na etiketi ne izpolnujemo. Pač pa vpišemo s tušem ime objekta. V četrto vrsto vpišemo kratice naše organizacije, datum ekskurzije in na koncu datum, ko smo doma zrisali jamski načrt.

Prva postavka v peti vrsti je T o č n o s t. Tu ocenimo točnost načrta. Če smo napravili samo skico 30 m dolge jame, bomo napisali n.pr.: ± 5 m. Če pa smo jamo merili, bomo verjetno pisali $\pm 0,5$ m. Pri cenitvah natančnosti bodimo čim bolj realni, saj se pretiravanje prej ali slej kako pokaže in se tako sami osmešimo.

V naslednji predalček vpišemo merilo tlorisa in prereza, oz. glavnega prereza pri brezni. Če so prečni prerezi v drugem merilu, to označimo kar zgoraj in tega podatka ne tlačimo v etiketo. Pač pa je zelo važno, da sta tloris in prerez po možnosti risana v istem merilu. Dobro je, če nekje ob tlorisu ali prerezu označimo še grafično merilo, kot je na vzorčnem načrtu.

V spodnjo vrsto vpišemo najprej priimeke merilcev, na koncu pa še ime tistega, ki je risal jamo doma - torej tistega, ki je izdelal načrt.

Podobne postavke ima tudi rubrika N a č r t v "A" formularju. Prvega predalčka, Š.:, zaenkrat ne izpolnujemo.

K a t e g o r i j a nam pove, koliko smemo načrtu zaupati. Če smo jamo samo skicirali po spominu, vpišemo: skica po spominu. Če smo skicirali na terenu, vpišemo: terenska skica. Običajne meritve s kompasom in merskim trakom vpišemo kot: kompasno merjenje. Lahko pa imamo tudi druge načine, ki jih pač vpišemo na podoben način.

O N a t a n č n o s t i smo že govorili.

Pod postavko D e l i i n m e r i l a vpišemo, kaj vsebuje načrt in v katerem merilu. Torej za primer: tloris in prerez 1: 500, prečni rezi 1: 250.

Š t e v i l k o p r i l o g e bomo vnesli pozneje.

Pod R a č u n a l vnesemo ime jamarja, ki je izračunal poligon.

Pod R i s a l spada ime in priimek jamarja, ki je doma

izdelal načrt, torej tistega, ki smo ga že vpisali v "E" obrazec. Seveda je zaželeno, da sta računar in risar kar ista oseba, saj lahko drugače brž pride do zmede.

V zadnjo vrstico vpišemo, katere instrumente smo uporabljali pri merjenju. Po možnosti navedimo tudi tovarniški tip in kvaliteto.

"EE" obrazec, ki je mišljen kot priloga, izpolnimo po priloženem vzorcu in navodilih za skoraj enak obrazec v Jamarskem priročniku, kjer je govora o merjenju jam.

Tretja stran "A" zapisnika je posvečena posebnim opazovanjem. Rubrike izpolnujemo pač tako, kot kaže tiskano geslo. Če nismo opazovali, napišemo: Nismo opazovali. Če v zvezi z geslom ni nič opaziti, pišemo: Nismo opazili. Le v primeru, da nekaj sicer obstaja, a ne znamo opredeliti, pustimo prazno. Sploh naj to načelo velja za vse zapisnike.

Pod G e o l o š k e podatke vpisujemo opazovanja o kamnini. Dobro je, če ločimo apnenec od dolomita, oba pa od škriljavcev. Vedno pa lahko napišemo, ali je kamnina skladovita, ali so skladi nagnjeni, po možnosti napišemo, tudi kam in za koliko. Važna je tudi debelina in razpokanost skladov. Če opazimo kake posebne vidne primesi, jih opišemo, kot pač znamo. Če smo seveda tako podkovani v geologiji, da poznamo še geološko starost skladov, vpišemo tudi to.

H i d r o g r a f s k i podatki govore o značilnostih vode v jami. Ta je lahko kapnica, podzemski vodotok, ali pa spet v kotanje ujeta voda. Važne so tudi količine. Dobri opazovalci tudi ločijo, ali je voda sigotvorna, ali pa že razžira skalo in je torej agresivna. Če smo merili temperature in trdoto, vpišemo tukaj. Skoraj vsak pa lahko oceni, ali je voda bistra ali kalna in tudi približno stopnjo kalnosti. Nikakor ne bo škodovalo, če ocenimo pretok vode. Sicer pa imamo navodila za večino tu navedenih postavk v Jamarskem priročniku, ki ga pred ekskurzijo malo prelistajmo, da bomo v jami bolje oboroženi z znanjem.

M e t e o r o l o š k i podatki so podatki o zraku. Predvsem ugotovimo, ali je ozračje v jami normalno, ali zadušljivo. Važno je tudi, da vpišemo vsa mesta, kjer se pojavlja piš ali prepih ter da določimo njegovo smer. To je eno glavnih pomagala za odkri-

vanje novih prostorov. Če je jama dihalnik, moramo to nujno navesti, ter jo opredeliti glede na čas prepiha, pozimi ali poleti. Poseben primer so ledene jame in snežnice. Vpisati moramo, kje se pojavljata led in sneg in v kakšni obliki. Ledeni čok je kaj drugačen od ledenih sveč. Te pa so spet lahko trajne, ali pa vzdrže le do pomladi. Če smo merili temperaturo in vlago zraka, vpišemo tukaj. Le če je podatkov preveč, jih napišemo na poseben "B" zapisnik in priložimo "A" zapisniku. To velja tudi za druge rubrike.

B i o l o š k i podatki so običajno seznam živali, ki smo jih nabrali, oz. opazili v jami. Od nikogar ne moremo zahtevati, da bo poznal množico latinskih imen. Pač pa lahko vsakdo napiše, ali je po steni kaj lezlo in ali je v vodi kaj plavalo. Če živali ne spoznamo, jo čim bolj opišemo. Važne so predvsem majhne živalice kot razni rakci, hrošči in pajki ter človeške ribice. Če nas je iz jame pregnal medved, to vpišemo raje v opombe, ker medved ni več prava jamska žival.

A r h e o l o š k i podatki so namenjeni opazovanjem sledov človeškega bivanja v jami. Seveda tu ne mislimo na današnje odpadke, temveč na čudne kosti, kamnito orodje, risbe po stenah, stare zidove, sledove kurišč in črepinje. Teh sledov običajno ne najdemo na površju, temveč tam, kjer je voda razgalila starejši ilovnati ali gruščnati zasip. Nikakor pa česa ne premikajmo ali odnašajmo iz jame. Taka trofeja nas bo brž stala nekaj let zapora. Važno je tudi oceniti, ali je jama sploh primerna za bivanje pračloveka. Vse jame s širokimi vhodi, po možnosti na bolj odprtem svetu so sumljive. Brezna pridejo v poštev le v posebnih primerih. V primeru kake posebne najdbe je najbolje o tem kar takoj obvestiti Zvezo s posebnim dopisom.

G o s p o d a r s k i podatki naj bodo zapis o že opravljenem ali pa možnem udejstvovanju sodobnega človeka v jami. Pomembno je, če je v jami lahko dostopna pitna voda, ali pa če jama lahko služi za zaklonišče. Žal moramo semkaj vpisati tudi podatke o onesnaženju jame ali ropanju kapnikov.

Na zadnji strani se nadaljujejo razne posebne pripombe. Na vrhu je H i s t o r i a t. Tu vpišemo zgodovinske podatke o jami, če je seveda pomembna s tega stališča. Važno je, ali so se v njej

skrivali okoličani pred Turki, Nemci in drugimi. Lahko krožijo o jami tudi zanimive zgodbe ali pravlјice, ki jih tukaj opišemo s kratkimi besedami. Navedemo tudi ime in naslov osebe, ki nam je to povedala.

Če pa je zanimiv potek odkrivanja jame, seveda prav tako sodi v historiat. Ravenska jama, Križmančičeva jama in Lipertova jama imajo take zgodovine za cele romane.

Ker se bomo v jamo še kdaj vračali, je zelo važna pripomba o p o t r e b n i o p r e m i . Tu nimamo v mislih osebne opreme, kot je opisana v Jamarski tehniki, in jo mora vsakdo imeti že brez posebnih opomb. Navedimo skupno opremo, zlasti količine vrvi, lestvic, klinov in podobnega. Tudi brez čolnov mnogokrat ne bo šlo. Dobro je tudi napisati, kje bomo kaj rabili.

Marsikateri jami ne pridemo do živega v prvem poskusu, ali pa je nismo povsem raziskali. Zato je zelo koristna rubrika, kjer S v e t u j e m o r a z i s k a v e . Napišemo tudi, kateri kamini se zde perspektivni za plezanje, kje bi kazalo minirati in kje so potapljačem zanimivi sifoni. Dobro je tudi malo vnaprej oceniti težavnost predvidenih raziskav.

Med P r i p o m b e spadajo vsa tista opazovanja, ki se nam zde pomembna, a jih ne moremo smiselno vključiti med ostale rubrike.

S l o v s t v o naj bi predstavljalo seznam literature, kjer je jama omenjena ali celo opisana. Predvsem pridejo v poštev Naše jame, Proteus in Acta Carsologica pa tudi nekatere predvojne tržaške publikacije. Samo nikar ne pišimo, n.pr. za Postojnsko jamo, da ni nič, če tega nimamo v domači knjižnici. Vpišemo torej, kar poznamo, sicer pa pustimo prazno !

V rubriko U d e l e ž e n c i vpišemo priimke in, če dopušča prostor, tudi imena udeležencev ekskurzije. Če so iz različnih klubov, dodamo kratice v oklepaju.

Rubrika M e r i l i : je namenjena seznamu jamarjev, ki so imeli kajopraviti z merjenjem.

Prostorček za napisom R i s a l i : je namenjen seznamu tistih, ki so v_jami risali skico. Če je merske podatke vpisoval nekdo drug, ga priključimo merilcem !

O rubrikah F o t o g r a f i r a l i : in M a t e r a l

z b i r a l i: ne bi posebej govoril. Vendar z materialom ne mislimo opreme, ki jo je potrebovala v jami prejšnja ekskurzija, ali pa celo nesnage. V to rubriko spadajo zbiralci bioloških, geoloških in drugih vzorcev. Prej navedene zadeve spadajo z eventuelno municijo vred med Pripombe !

Na spodnji levi rob vpišem kraj, kjer smo izdelali zapisnik, takoj za njim pa datum izdelave zapisnika. Na desno se (čitljivo) podpiše sestavljavec zapisnika. Med oboje pa na mesto, kjer piše MP (mesto pečata), pritismo žig naše organizacije in tako pravno zagotovimo svoje avtorstvo.

H koncu naj navedem še nekaj splošnih opomb. Zapisnik izdelujemo v treh izvodih. Po možnosti ga pišemo s strojem. Na prvi in tretji strani pustimo na levi 2,5 cm velik rob, prav takega pa na desni strani druge in četrte strani. Tega roba nam ni treba posebej meriti, saj so že tako postavljene tiskane glave, ali pa navpične črte na sodih straneh. Ta rob pustimo prazen, da po vezavi v fascikel lahko prečitamo vse besedilo, ne da bi morali jemati zapisnik iz mape. Luknjanju pred vezavo služi vodoravna črta na sredini prve strani levo. To poravnamo z znakom na luknjaču in luknjice bodo samodejno na pravem mestu.

Zavedajmo se, da je zapisnik edini veljavni dokument o našem delu, ne pa nujno zlo. Zato se potrudimo, da ga izdelamo po najboljših močeh !

č) Izpolnjevanje "B" zapisnika

Kot že pove tiskana glava, D o p o l n i l n i z a p i s n i k, je "B" zapisnik mišljen kot dopolnilo "A" + "E" zapisnikov. Vanj vnašamo vsa opazovanja v jami, ki jih nismo opravili, ko smo sestavljali osnovni zapisnik. Prav tako pa so "B" zapisniki dokumentacija vsake posamezne ekskurzije v jamo. Zavedati se moramo, da osnovne sestavine našega delovanja ne predstavlja dokončna obdelava določene jame, temveč jamarska ekskurzija. Zato moramo dokumentirati vsako ekskurzijo posebej, to pa na tak način, da bodo podatki uporabni tudi pri študiju jam. Morda smo jamo obiskali samo mimogrede, da stari teti pokažemo kapnike. Tudi to bomo vpisovali v "B" zapisnik, saj je iz tega razvidno vsaj to, kako

obiskana je jama. Mnogo jam je tako velikih, da je nesmiselno sestavljati "A" in "E" zapisnik za vsako ekskurzijo posebej. Zato bomo z njima počakali do konca raziskave, vsako ekskurzijo sproti pa bomo registrirali v "B" zapisnike, kjer bomo na kratko opisali potek ekskurzije in s par besedami povzeli, kaj smo odkrili. Ko bomo na koncu sestavljali "A" in "E" zapisnik, se bomo lahko sklicali na že oddane "B" zapisnike in jih tamkaj navedli med pripombami.

Prav tako pa bomo v "B" zapisnike vnašali opazovanja v jami, ki smo jih izvršili že potem, ko je bila jama opisana in izmerjena. Le v primeru odkritja večjih novih predelov bomo izdelali dodatne "A" zapisnike. Seveda pa to ne velja za načrte. Čim odkrijemo kaj novega, posežemo po "E" zapisniku.

Kot že rečeno, tudi če gremo v jamo samo trenirat plezanje ali potapljanje, izpolnimo "B" zapisnik. Pri tem pardoniramo edino biloge, ki hodijo v jame vedno po dvakrat, enkrat nastavit vabe in drugič pobrat plen. To gre pač v en Dopolnilni zapisnik. Tudi če opazujemo v jami vodostaj ali nabiramo hidrološke vzorce, ne bomo izpolnjevali vsakih šest ur novega zapisnika. Tedaž dokumentiramo vso akcijo naenkrat. Mnogokrat so rezultati takih opazovanj neme-njeni kaki ustanovi, ki je to opazovanje sprožila in financirala. V tem primeru seveda ne bomo pisali v zapisnik rezultatov, ki so poslovna tajnost, temveč samo kaj se je počelo in kje so podatki shranjeni. Interesenti zanje se bodo potem že pozanimali kako in kaj.

Pri izpolnjevanju Dopolnilnega zapisnika imamo torej zelo proste roke. Zato vsebuje tiskana glava le tiste postavke, ki so nujno povsod enake.

Tudi tu v prvi fazi ne izpolnjujemo nazobčanega okvirja vrh lista in obeh okvirčkov. Pač pa moramo izpolniti vse ostale rubrike, ki pa jih že poznamo z "A" zapisnika. Če v jami nismo ne fotografirali, ne nabirali kakršnihkoli vzorcev, vpišemo v obe rubriki: nismo fotografirali, oz., nismo zbirali. Spodaj pa potem nadaljujemo, kot pač zahtevajo okoliščine. Vedno opišimo stanje v jami čim bolj natančno, saj zaradi pomanjkljivih opazovanj doslej še nismo dobili prave slike o dinamiki jamskih procesov. Prav k temu pa lahko najbolj pripomorejo mnogokratni jamarski obiski.

V zvezi z Dopolnilnimi zapisniki se moramo spomniti tudi na pogoje za registracijo nove jame. Zanj namreč ni potrebno, da izdelamo komplet "A" zapisnik z načrtom, temveč zadostuje točna lega (določena na karti 1:25000 ali natančneje), ime in natančen dostop do jame. Vse to vnesemo v "B" zapisnik in jamo lahko že registriramo. (Glej primer v prilogi!)

Po končani proceduri s pošiljanjem dveh kopij Zvezi, izpolnjene "B" zapisnike vložimo kar v "A" zapisnike - če seveda že obstojajo - in jih po možnosti tudi vežemo v fascikle. Zato tu puščamo na prednji strani 2,5 cm roba na levi, zadaj pa enakega na desni. Če nam zmanjka prostora, nadaljujemo na navadnem pisarniškem papirju (bankpostu), moramo pa strani numerirati.

d) Izpolnjevanje "S" zapisnika

Ta zapisnik je pravzaprav seznam jam. Dolžni smo voditi seznam z osnovnimi podatki tistih jam, ki smo jih že obiskali ali celo obdelali. Ker pa ima večina ^{klubov} to dobro navado, da je specializirana na manjše območje, ki ga potem sistematično obdeluje, je zelo priporočljivo, da si na podlagi seznama vseh slovenskih jam, ki ga hranita Zveza, oz. Inštitut v seznam vnaprej vpišemo podatke vseh že poznanih jam na našem območju. Obvestimo o tem tudi druge organizacije, ki zahajajo semkaj in se domenimo za izmenjavo podatkov brez posredovanja Zveze ali Inštituta, ker bo šlo hitreje. Tako bomo vedno imeli pregled, kaj je že napravljenega in kaj nam je še storiti.

Podatke običajno vnašamo v seznam po zaporedju naraščajočih "A" števil (o tem bo še dosti govora malo pozneje), ki jih vpišemo v skrajno desno rubriko prednje strani formularja.

Formular ima 26 vrstic, od katerih je zgornja že izpolnjena z navodili za vnašanje podatkov. Zato nam jih preostane še 25, tako da porabimo na vsakih sto jam ravno štiri liste in ne potrebujemo še posebnega oštevilčenja strani. Vse rubrike s prve strani od napisa: Koordinate, dalje so nam že znane s prve strani "A" zapisnika.

Seznama jam ne izpolnjujemo kar takoj. Šele ko dobimo od Zveze katastrske A številke (in tudi druge, če obstojajo, torej

VG, B in C), kot bomo videli pozneje ter potrjene koordinate (tudi o tem bo še govora), vpišemo podatke o dani jami. Najprej vpišemo na zunanjo desno stran katastrsko A številko. Če je le mogoče jo pišimo z rdečim in z večjimi številkami. Na razpolago imamo štiri mesta. Na zadnje pridejo enice, spredaj pa desetice, stotice in tisočice, če pač so. Sicer pustimo spredaj prazno. Kot smo že enkrat omenili, običajno vpisujemo jame po naraščajočih vrednostih (zaporedju) teh A številok.

Ko smo številko že vpisali, je ostalo že določeno. S prve strani A zapisnika naše jame prepisemo ime jame, dolžino, globino, podatke o brezni in o najbližjem naselju ter občini, pač po vzorcu, ki ga imamo v prvi vrstici že natisnjenega.

Drugo je vprašanje koordinat in nadmorske višine. Če bi imeli vsi optimalne pogoje za določanje lege jame in če se pri odčitavanju nebi motili, bi bile za isto jamo seveda vedno iste. Ker pa imajo nekateri klubi na razpolago samo karte v merilu 1 : 50 000, bodo njihove koordinate verjetno manj natančne, kot koordinate tistih, ki imajo na razpolago zemljevide v merilih 1 : 25 000, 1 : 10 000 ali celo 1 : 5 000, pa še morda kakega geodetsko navdahnjenega člana. Zato vodi Zveza posebno knjigo, kjer so za vsako jamo zbrane koordinate z vseh dosegljivih virov in se pri vodenju katastra vedno oslanja na tiste, ki so glede na okoliščine predvidoma najtočnejše. Zato vpišemo v seznam šele te, uradne koordinate, ki jih potrdi in sporoči Zveza. Če smo dovolj dobro opremljeni in če skrbno delamo, bodo pač naše koordinate dobile uradno vrednost. Pri vpisovanju v formular moramo vedeti, da je y koordinata vodoravna, x pa navpična, torej obratno kot v šoli !

Ker pa je tako poslovanje po svoje le negotovo in zahteva stalnih revizij, naj že sedaj izdam, da ima Zveza v sodelovanju z Geodetsko upravo SRS v načrtu do leta 1985, vnesti lege vseh znanih jam v Osnovno državno karto 1 : 5 000. S tem bodo lege dokončno določene in korekture ne bodo več potrebne. Povsem isto velja za nadmorske višine.

Če se nam torej zgodi, da moramo popravljati koordinate, ali pa kak drug podatek, ne radirajmo. Z večje "aeroslep" etikete izrežimo primerno velik kos in z njim prelepimo napako, čez pa napišemo novi podatek. Ta postopek je ugoden zlasti za primer, da mora-

mo izvedeti, kaj je tamkaj pisalo pred popravkom. Tedaj papir enostavno presvetlimo in takoj se bo pokazalo, kaj je pod etiketo. Šele tedaj, če bi morali popravljati več kot tri četrtine strani, vzemimo nov formular in ga izpolnimo v celoti. Starega pa ne zavržemo, temveč spravimo v posebno mapo, kamor spravljamo izločene zapisnike.

V skrajnem levem kotu imamo še štiri prostorčke s po štirimi mesti, ki so očitno pripravljeni za številke. O njih bomo še spregovorili, tu naj napišem le, da pomenijo:

- K našo interno klubsko številko, ki jo vpišemo, če gre s črnim
- VG številko tržaškega katastra (Venezia, Giulia), ki jo vpišemo z zelenim
- B številko za vodne objekte, ki jo vpišemo z modrim
- C številko za posebne kraško morfološke objekte, ki jo vpišemo z rjavim.

Interno številko določimo sami in je samo naša. Ostale tri pa nam sporoči Zveza, včasih celo več let po registraciji jame.

Zadnja stran "S" zapisnika je mnogo bolj enolična. Na levi strani je spet prostor za katastrsko A številko. Ta se mora pokrivati z ono na prejšnji strani in je torej vsaka vrstica na tej strani nadaljevanje s prejšnje strani. Večino prostora pa zavzemajo predalčki z nazivom: E k s k u r z i j e. Vsaka jama jih ima na razpolago dvanajst, kar je dovolj za večino naših jam. Vanje vpisujemo datume posameznih ekskurzij in kratice jamarskih organizacij, ki so jih izvedle. Če pa je jama bolj obiskana, te podatke zbiramo na navadnem "B" zapisniku, ki ga priložimo ostalim zapisnikom. V rubriko O p o m b e, ki nam je še preostala na zadnji strani "S" zapisnika napišemo: Glej kataster! Semkaj vpisujemo tudi druge opombe, ki se nam zde pomembne že za osnovno poznavanje jame. Predvsem nas bo zanimalo, ali je jama morda zasuta, zazidana ali celo odstreljena, ker tedaj za jamarje sploh ne obstoja več in bi jo lahko tudi črtali iz katastra.

Kot že rečeno, se tudi za te formularje dobijo posebne mape. Obrazci so tiskani tako, da je ravno v sredini navpična črta, kjer jih lahko preganemo in vtaknemo v pisalni stroj. Zato lahko z malo previdnosti natipkamo seznam jam, ki nas zanimajo, v več izvodih,

ki so nam potem bolj pri roki.

Tako kot velja za druge zapisnike, velja tudi za tega, da se v primeru nejasnosti obrnimo za pojasnila na kataster JZS v Ljubljani ali pa na kataster IZRK v Postojni.

e) Delovanje katastra

Že pri navodilih za izpolnjevanje posameznih obrazcev smo morali poseči najprej v delovanje katastra. Vzemimo, da smo lepo izpolnili (razen rubrik, ki so morale ostati prazne) več "A" zapisnikov. Izdelali smo tudi načrte, jih skopirali, obrezali in zložili. Priložili smo tudi merilne priloge in "B" zapisnike, če je bilo v isto jamo več ekskurzij. Vse imamo v treh izvodih. Po enega zadržimo doma v klubu v posebni mapi, po dva izvoda pa s spremnim pismom, kjer navedemo ves priloženi material, kot priporočeno pismo pošljemo na naslov:

Jamarska Zveza Slovenije

61 000 Ljubljana

Aškerčeva 12

Kataster, soba 018

Materiala raje ne pošiljajmo po raznih "zanesljivih" kurirjih, ker se ga tako, žal mnogo izgubi. Ko bo zvezin poverjenik za kataster prejel ta material, bo takoj potrdil prejem s posebnim pismom. Če kak zapisnik ne bo ustrezal, bo oba izvoda priložil pismu in z navodilom, kaj popraviti, poslal nazaj.

Ko bo ves material v redu izdelan, bo zvezin poverjenik ugotovil, katere jame so že registrirane in že imajo A številko. Tem jo bo vpisal v zgornji levi, še neizpolnjeni predalček obeh izvodov "A" ali "B" zapisnika, ki je namenjen tej številki. Po en izvod zapisnikov bo potem vložil v kataster, zapisnike, ki jim ni mogel ugotoviti številke pa bo spravil posebej. Duplikate vsega tega materiala bo poslal v Postojno, v kataster Inštituta za raziskovanje krasa SAZU.

Po določenem času bo Inštitut zveznemu katastru sporočil številke tistih jam, ki so novoregistrirane. Le te bo zvezin poverjenik vnesel v čakajoče zapisnike in vložil v zvezin kataster še te. Istočasno bodo v katastru v Ljubljani ali Postojni poskusili ugotoviti

viti še VG številko in določili B in C številko, če te sploh pridejo v poštev. Šele sedaj bo zvezin poverjenik s posebnim dopisom sporočil številke jam, ki smo jih poslali, obenem pa potrdil ali izpopolnil naše koordinate in nadmorsko višino.

Preden ugotovimo, kaj početi dalje, razčistimo še vprašanje teh raznovrstnih številke.

Kar pomeni živali ali rastlini latinsko ime, je za jamo njena katasterska "A" številka. Naj ima tisoč imen, številka je samo ena. Spremlja naj jo povsod in kar tu naj povem, da bi bilo zelo zaželeno, da bi jamarske organizacije vsem jamam, ki jih imajo v svojem okolišu na vhode z minijem napisale njihove "A" številke. Seveda pa moramo prej vsako jamo temeljito preveriti, sicer bo zmeda še večja.

Pred vojno so velik del zahodne Slovenije preiskali tržaški jamarji. Seveda so vodili svoj kataster, katerega številke so označevali z VG. Ker so te številke zelo pomembne za iskanje podatkov o starejših raziskavah v teh jamah, jih vodimo tudi v našem katastru, čeprav imajo danes samo še historično vrednost. Medtem so tudi italijanski jamarji prešli na drugačen sistem numeracije in zato tudi onstran meje VG številke služijo predvsem brskanju po literaturi.

Vsi kraški vodni objekti, to je izviri, ponori, presihajoča jezera in podobno imajo svojo "B" številko, ne glede na to, ali so v jamarskem smislu sploh jame. Zato pa se večkrat zgodi, da dobi jama poleg "A" tudi "B" številko. Ta ni tako pomembna in jo lahko tudi izpustimo, če nočemo biti preveč natančni.

Končno pa imajo razni drugi kraški pojavi, kot udornice, naravni mostovi, značilna škrapišča in podobno še svoje številke, ki jih označujemo s črko "C". Jasno pa je, da tudi kaka jama brž dobi tako številko, če se da kak njen del opredeliti tudi tako. Zelške jame imajo poleg "A" številke še "VG" številko, ker so ležale pred vojno v Italiji. Zaradi svojega vodnega značaja imajo seveda še "B" številko, svojo "C" številko pa je dobil tudi Mali naravni most pri vходу. Seveda imajo tudi vse okoliške udornice svoje posebne "C" številke.

Sedaj vemo, kaj imamo in kaj kam spada, pa brž na delo. Originali zapisnikov so doslej čakali shranjeni v posebni mapi.

Najprej izpolnimo okvirčke na levi strani "A" in "B" zapisnikov. Pod rubriko K a t. š t.: vpišemo s črnim našo interno številko jame. K velikemu A spada: katastrska "A" številka, ki jo vpišemo z rdečim. K velikemu B spada: katastrska "B" številka, ki jo vpišemo z modrim. K velikemu C spada: katastrska "C" številka, ki jo vpišemo z rjavim. K velikemu VG pa napišemo: številko tržaškega katastra, ki naj bo zelene barve.

Številke pišemo z debelim flomatrom ustrezne barve, lahko pa tudi s tušem in redis peresom. Rapidografa raje ne uporabljamo, ker ga barvni tuš kmalu pokvari!

Lahko se zgodi, da smo se kje zmotili. Tedaj napako prelepimo s primernim odrezkom "aeroslepa" in pišemo popravek po nalepki.

Prazen je ostal doselj tudi okvirček na desni, kjer piše: Š t. z a p i s n i k a: Vanj vnesemo našo domačo inventarsko številko zapisnika. Sicer ima pri tem vsaka jamarska organizacija proste roke, a priporočljivo je, da že inventarska številka vsebuje A številko jame. Tako je n.pr. v katastru JKLM jama z A številko 3499 evidentirana takole:

B zapisnik o odkritju jame in delni raziskavi: 3499-B-1-LM

A zapisnik o raziskavi: 3499-A-1-LM

E zapisnik oz. načrt: 3499-E-1-LM

EE ne obstoja, ker je jama pravo brezno brez poligona:

B zapisnik o ponovni raziskavi: 3499-B-2-LM

Prva številka pove torej za katero jamo gre, črka pove vrsto zapisnika in zadnjo zaporedno številko zapisnika iste vrste. Dodana je markacijska šifra domače organizacije, o kateri bo še govora. Pri evidentiranju se ozirajmo predvsem na vsebino in ne sledimo suženjsko obliki formularja. Če vsebuje nek zapisnik, pa čeprav na navadnem kosu papirja večino podatkov, ki spadajo v "A" zapisnik, ga evidentirajmo tako. Saj bomo morda kdaj, ko bomo imeli čas, te podatke prepisali na ustrezní obrazec. Prav tako pa tudi še ni rečeno, da polprazen "A" formular ne more škodeti za "B" zapisnik!

Sedaj vzemimo v roke kopijo načrta, in vpišemo v prve štiri predalčke na zgornjem levem koncu etikete (v prvem piše A), katastrsko A številko jame, torej tisto, ki jo z rdečim pišemo v okvirček na prvi strani "A" zapisnika. Enice pridejo vedno v zadnji predalček. Če je številka manjša od tisoč, ostane prazno prvomesto

ne zadnje ! Sicer pa glej predloge v prilogi.

Ime objekta je že vpisano, v tretjo vrsto pa pridejo koordinate, ki smo jih dobili od Zveze. Najprej vnesemo v prve štiri predalčke kilometrsko koordinate, ki jih čitamo s karte. V sledeča dva predalčka prideta številki, ki ju odčitamo s karte, torej stometrsko in desetmeterska številka (glej spredaj v poglavju b.). V sledečih okencih se postopek ponovi, le da smo prvič vnašali vodoravne, drugič pa navpične koordinate.

Praznino imamo samo še tam, kjer piše: Š t . n a č .. Tu vpišemo po že opisanem postopku inventarsko številko. Za naš primer imamo: 3499-E-1-LM. Dosedanji EE formular še nima rubrike za vpis inventarske številke. Po že opisanem sistemu jo vpišemo nekje na robu. Na načrtu pišemo A številko in koordinate s debelim črnim ali rdečim flomatrom, inventarske številke pa pišemo raje tanko s tušem ali črnilom.

Inventarski številki načrta ("E" zapisnika) in priloge ("EE") sedaj vpišemo še v rubriki N a č r t : na drugi strani "A" zapisnika spodaj, kjer piše tik za "Načrtom" Št.: pride inventarska številka načrta, za naš primer torej 3499-E-1-LM, kjer pa piše P r i l o g a š t . : , pa vnesemo številko priloge, za naš primer 3499-EE-1-LM.

Zapolnili smo že vse praznine v zapisniku, razen razpredalčenega roba vrh "A" in "B" formularja. Ta okenca so namenjena predvsem poslovanju zveznega katastra, ni pa narobe če se seznamimo še s temi drobnarijami, ki so zelo koristne tudi doma. Zato pa moramo poseči malo v sistematiziranje zapisnikov.

Doslej smo sicer večkrat omenili, da lhako zapisnike uvežemo v fascikle in da zapisniki iste jame, torej z isto A številko, sodijo skupaj. Nismo pa še govorili o tem, kako razporedimo številke jam. V seznamu smo jih razporedili kar po rastočih vrednostih. To pa ima velik nedostatek. Te vrednosti nam v najboljšem primeru povedo zaporedje registracije jam, ki pa se nas popolnoma nič ne tiče. Če pa bi vzeli v pošteev številke koordinat, je očitno, da bi sosednje koordinatne številke ležale blizu na terenu, z drugo besedo, kataster bi imeli urejen po legah in dva zaporedna zapisnika v mapi bi vsebovala podatke dveh sosednjih jam. To pa je zelo ugodno, saj večkrat obiščemo več sosednjih jam naenkrat in nam potem ni

treba premetati celega katastra. Prav tako pa tudi takoj, ko odkrijemo novo jamo, poiščemo njen položaj v katastru, jo primerjamo z že opisanimi sosedami in takoj vidimo, ali se nismo morada zmotili in že registrirane jame pomotoma razglasili za novo. Prav dvojna registracija iste jame je velika nadloga vsakega katastra in o tem bomo še govorili.

Tej razporeditvi zapisnikov je namenjenih dvanajst desnih predalčkov vrh prve strani "A" in "B" zapisnika, ki so uokvirjeni. Vidimo tudi, da je okvir razpolovljen, na vsaki strani pa imamo po štiri plus dva predalčka, torej že znano razporeditev. Sem vpišemo z debelim flomastrom ali tušem od Zveze odobrene koordinate naše jame. Najprej vodoravne (x), potem še navpične (y). Če imamo slučajno na razpolago do metra natančne geodetske koordinate, metre izpustimo.

Potem razporedimo zapisnike tako, da pridejo na isti kup vse jame, ki leže v istem, 5 km širokem navpičnem pasu. Po domače rečeno, najprej pogledamo prve štiri številke, torej kilometrine vodoravnih razdalj. Ugotovimo največjo in najmlajšo vrednost. Recimo, da ima najzahodnejša jama vodoravno koordinato $Y_1 = 543763$, najvzhodnejša pa $Y_2 = 547781$. Zadnji dve številki nas še ne zanimata, najmanjša vrednost je torej 5437 km, največja pa 5477 km. Prva bi torej spadala v petkilometerski pas od 5435 km do vključno 5439 km, zadnja pa v pas od 5475 do vključno 5479. Na prvi kup bomo torej zložili jame, kjer sta tretja in četrta številka vodoravnih koordinat 35, 36, 37, 38 ali 39. Na drugi kup pridejo številke 40, 41, 42, 43 ali 44, na tretji 45, 46, 47, 48 in 49, na predzadnjega številke 70, 71, 72, 73, 74, na zadnjega pa številke 75, 76, 77, 78 ter 79.

Ko smo to uredili, se lotimo prvega kupa. Sedaj bomo gledali prve štiri številke navpičnih koordinat, torej z drugega predalčka. Recimo, da ima najjužnejša jama navpično koordinato $X_3 = 501234$, najsevernejša pa $X_4 = 504911$. Zadnji številki zanemarimo. Po že znanem principu bo prišla najjužnejša jama med številke 10, 11, 12, 13 ali 14, najsevernejša 45, 46, 47, 48 in 49. Ostale jame, ki jih je že zelo malo, pa razporedimo vmes. Podobno obdelamo vse kupe.

Sedaj imamo zbrane skupaj vse jame, ki leže v istem kvadratu s stranico 5 km. To je lahko še vedno prav veliko, vendar že precej manj, kot ves kataster skupaj. Vse jame, ki leže v enem kvadratu

končno uredimo po rastočih številkah - sedaj vseh šestih - vodoravnih koordinat. Vsaka jama ima svoje mesto in vsako novo lahko takoj postavimo tja, kamor spada. Če je jam na našem območju le preveč, lahko uporabimo dvokilometersko kvadratno razdelitev, ali pa celo kilometersko. Važno je le, da smo dosledni.

Ko imamo že enkrat vse jame urejene, bomo zložili kup zapisnikov, ki spadajo v isti kvadrat v najnavadnejšo mapo iz poltrdega kartona, na prvo stran pa napisali mejne koordinate. Torej na primer: $Y = 545000 - Y = 545499$ in $X = 507500 - X = 507999$. Vse mape, ki vsebujejo zapisnike iz tega navpičnega stolpca pa bomo vložili v lepenkasto herbarijsko mapo, kjer bomo na etiketo napisali mejne koordinate stolpca, za naš primer torej: $Y = 545000 - Y = 545499$.

Če iščemo soseščino neke jame, bomo najprej pogledali, kam bi spadala in potem preiskali ustrezni kvadrat. Le če je jama preblizu meje, moramo za vsak slučaj pregledati še sosednjega, v najslabšem primeru, ko leži jama prav v kotu pa štiri mape. To pa je seveda neprimerno manj, kot če bi morali premetati ves kataster.

Preostali predalčki so namenjeni poslovanju zveznega katastra in nima smisla, da bi se na tem mestu ubadali z njimi. Kdor hoče po vsej sili vedeti, kaj pomenijo, naj se kdaj oglasi v zvezinem katastru.

Ko znamo že izpolniti vsak zapisnik, pa moram končno izvedeti tudi, kdaj to delamo. Ni namreč vseeno, ali izdelamo zapisnik takoj po akciji, ali pa šele čez tri leta. Zapisnike moramo izpolnjevati čimprej po ekskurziji. Da bi se izognili odlašanju, je IO JZS na seji dne 19.XII.1973 sklenil, naj jamarske organizacije pošljejo zapisnike ekskurzij, ki so bile n.pr.: leta 1974, do prvega aprila 1975. Zapisnikov, ki bodo prispeli pozneje, ne bo več upoštevala pri točkovanju za dotiranje. Za ekskurzije, ki bodo razvidne s knjig ekskurzij in kartic, ne bodo pa dokumentirane, se bodo točke odbijale. Izjema je leto 1974, ko morajo klubi zapisnike oddati najpozneje deset dni pred občnim zborom JZS, štejejo pa vsi zapisi, tudi več let stari - samo, da bo enkrat red.

Ključ za točkovanje bo dokončno sprejet na občnem zboru in ga bomo objavili posebej. Opozorim naj še na nekaj posameznosti. Če smo istega dne obiskali več jam in nekatere izmerili, druge pa

samo preleteli, bomo o prvih izdelali A in E zapisnike, o drugih pa B zapisnike. Če dlje časa raziskujemo večjo jamo, seveda ne bomo oddajali načrta po kosih in cele gore "A" zapisnikov. To napravimo šele, ko je jama bolj ali manj dokončno raziskana. Sproti moramo oddajati le "B" zapisnike o posameznih akcijah. Dokončni "A" in "E" zapisnik sta v tem primeru lahko tudi starejša, vsaj za nekatere dele. Točkovali pa ju bomo seveda kot zelo pomembno celoto. Edini pogoj bodo pravočasno oddani "B" zapisniki. Tistim klubom, ki pišejo v Naše jame veličastna poročila o stotinah raziskanih jam, od katerih pa v katastru ni sledu, naj sporočimo, da bomo po sklepu iste seje odslej ta poročila kontroliral zvezin poverjenik za kataster in neusmiljeno črtal vse, kar ne bo v skladu z oddanimi zapisniki. Za jame, o katerih nekateri na široko govore in pišejo, ne sestavijo pa nobenega zapisnika, češ, da so tajnost, bomo tajnost ohranili tako, da tudi pisati o njih ne bo več mogoče. Tako početje običajno skriva prevelike oči in jamarsko latinščino.

Morda je v zvezi s poslovanjem katastra ostalo še kaj nejasnosti. Pišite na naslov katastra in navedite, kje vas čevelj žuli. Sicer pa bo od 1. aprila dalje kataster odprt redno vsak ponedeljek od 17^h do 19^h in bodo zainteresirani lahko dobili vsa pojasnila "na licu mesta."

Za konec naj navedem še naslove upravnika in namestnika upravnika katastra JZS.

Upravnik:

Matjaž Puc

61 000 Ljubljana

Aškerčeva 15

tel.: 20 636

Namestnik upravnika:

France Šušteršič

61 000 Ljubljana

Ploščad Bratož F. 2

te.: 345 885

f) Nekaj napotkov v zvezi s terenskim delom

Terensko delo neposredno ne spada več v kataster. Je pa z njim tako tesno povezano, da nikakor ne škoduje, če ekskurzije pripravimo tako, da bo čim manj težav pri dokumentaciji in da bo učinek čim večji.

Že takoj na začetku moramo dregniti v osir. Mnoge jamarske organizacije so proglasile prostrana ozemlja, včasih cele občine

za svoja delovna območja. Ne napravijo skoraj nič, pač pa poslušamo na vseh sejah strašne obtožbe in celo grožnje na račun tistih organizacij, ki po njihovem "vdirajo" v ta območja. Ne glede na to, da že ustava zagotavlja svobodno kretanje vsem državljanom (Zakon o integriteti), kjerkoli se jim ravno zdi, je tako početje nesmisel. Saj nobena jamarska organizacija nima toliko članov, da bi lahko sinhrono intenzivno raziskovala stotine kvadratnih kilometrov. Še zaželeno je, da je med posameznimi klubi nekaj konkurence, saj se potem vsakdo v jami tako potrudi, da za njim že ni več kaj iskati.

Drugače pa je, če si izberemo majhno območje, ne večje od nekaj km² in ga potem intenzivno obdelujemo. Tu imamo dober pregled nad jamami, pa tudi njihova splošna problematika nam postane jasnejša in kmalu ugotovimo, kje se splača iskati nadaljevanj in povezav in kje se splača odkopavati zasuta brezna. Danes je jamarstvo že tako daleč, da se več ne izplača letati tja, kjer nek kmet ve za novo jamo, v kateri naj bi ne bil še nihče. Kmalu bo stoletnica društva v Postojni in sedemdesetletnica društva v Ljubljani, posamezniki pa so raziskovali tudi že prej. Zato so take trditve "verodostojnih" kmetov večinoma zmotne, če ne že zlagane. Tisti posestniki, ki na svojem nimajo "zagotovo samo novih jam" so prave bele vrane, saj je po podeželju močno razširjena borba za prestriž v številu "novih" jam.

Izbrali smo si torej majhno delovno območje. Najprej si napravimo seznam jam, ki so tamkaj že znane in pogledjmo, kaj je v njih še storiti. Potem si nabavimo karto tega ozemlja. Specialke v merilu 1:100 000 in 1:50 000 dobimo v prosti prodaji v Partizanski knjigi na Trgu revolucije 12 (Zvezda) v Ljubljani, običajno pa jih lahko dobimo pri krajevnih štabih Narodne obrambe. Za večino Slovenije pa ima Zveza na razpolago matrice specialk v merilu 1:25 000 in lahko naročimo poljubno število xerox kopij kar v katastru. Doma po en izvod vsakega lista razrežemo na velikost A-4 in potem v polivinilastih tokih uporabljamo kot terensko karto, dobro pa je drug izvod karte skupaj nalepiti na večjo vezano ploščo in vanjo vnesti znane jame, potem pa obesiti kar na steno klubske sobe. Tako je vedno pri roki, obenem pa še spodbuja člane k večji aktivnosti.

Imamo torej karto našega delovnega območja in vrisane lege znanih jam. Sedaj poiščimo vse te jame in jih pred vhomom markirajmo z minijem - napišemo njihove A številke. Preden jamo markiramo, se vedno prepričajmo, ali je prava, saj prav pri iskanju že znanih jam najdemo največ novih. Nove jame sproti markirajmo z internimi številkami, ki jim dodamo markacijska znamenja. To so kratice, ki povedo, katera jamarska organizacija je markirala določeno jamo in kje bomo dobili o njej ostale podatke. Ko dobi jama še A številko, pripišemo še to. Seveda pa se ne smemo preveč "umetniško" izživljati, saj ne smemo pokvariti narave. Številko vedno napišemo na suho in zaščiteno mesto, pa vseeno tako, da kljub vidnosti ne bo kvarila izgleda vhoda. Seznam markacijskih znamenj je sestavil zvezin kataster po podatku izpred nekaj let. Če bo kaka jamarska organizacija izpuščena, naj sporoči, da dobi svoje znamenje. Imena jamarskih organizacij niso navedena v uradni obliki, ker se ta rada menja, temveč tako, kot jih imenujemo v običajnem žargonu:

Črnomelj	ČR	Letuš	LT
Divača	DI	Ljubljana matica	LM
Domžale	DM	Logatec	LG
Idrija	ID	Novo mesto	NM
Ilirska Bistrica	IB	Planina	PL
Inštitut za raz.kr.	IN	Postojna	ČČ
Kočevje	KČ	Prebold	PB
Koper	KP	Rakek	RK
Kostanjevica	KS	Ribnica	RI
Kozina	KO	Sežana	SE
Kranj	KR	Slovenj Gradec	SG
Laze	WP	Tolmin	TL
		Železničar Ljubljana	ŽE

Verjetno bomo pri iskanju že znanih jam ugotovili, da je nekaj doslej znanih leg napačnih. Popravljenе lege dokumentiramo z "B" zapisnikom. Prav tako tudi vse lege še novoodkritih jam sproti dokumentiramo z "B" zapisnikom.

Ko je to opravljeno, preiščemo, opišemo in izmerimo vse nove jame ter tiste od ostalih, kjer je to še potrebno. To da običajno dela za nekaj let. Sproti bomo našli še nekaj novih jam. Ko pa končamo še te, ves teren "v strelcih" sistematično prečesemo.

Najbolje je pozno jeseni ali zgodaj spomladi, ko ni snega in listja. Poleg novih, že odprtih jam iščemo še greze in tista mesta, kjer je očitno, da so domačini zasuli kako jamo (seveda bomo za take podatke spraševali tudi domačine, čeprav moramo njihove izjave vedno jemati z rezervo). Vse ozemlje pregledamo še enkrat pozimi, v najhujšem snegu in mrazu, da se pokažejo tudi dihalniki. Spet se nam je nabralo za nekaj let dela, da preiščemo novoodkrite jame in odkopljemo zasute jame, greze in dihalnike. Prav tako kopljemo tudi v perspektivnih ožinah v že prej preiskanih jamah. Večkrat se srečamo s težavami, kjer ne bo šlo brez miniranja. V ta namen deluje v okviru Zveze posebna minerska sekcija, ki skrbi, da bo to delo strokovno opravljeno. Razstrelivo plača zveza, jamarji morajo minercu zagotoviti samo prevoz do jame. Naslov vodje minerske sekcije je:

Renato Verbovšek

61 000 Ljubljana

Kolarjeva 24

tel.: 315 826

Če bi se v naših jamah pojavili zanimivi sifoni, to sporočimo na potapljaški sekciji, katere vodja ima naslov:

dr. Anton Praprotnik

61 000 Ljubljana

Pod topoli 38

te.: 63 651

Nikakor se ne bojmo, da bo jam na takem območju kmalu zmanjalo. Šele tedaj bomo videli, koliko jih je v resnici in bomo območja raje zmanjševali, kot povečali. Za primer naj povem, da Jamarski klub Sežana in Društvo za raziskovanje jam Ljubljana (matica) že šest let složno raziskujeta nekaj km² ozemlja med Sežano in Lipico in kljub stotinam novih jam še prav nič ne kaže, da bo to območje kmalu izčrpano. Jamarsko društvo Rakek je na nekaj hektarih pri Leskovi dolini na Snežniku v pičlem mesecu odkrilo toliko novih jam, da bi zadoščale za večletno delovanje manj podjetnega kluba. In nikjer ni znakov, da so to že vse tamkajšnje jame!

Sedaj pa dovolj teorije. Pero v roke in na delo! Srečno!

5445 28 5083 97

A 3499

B

C

VG

Kat. št.:

Št. zapisnika: 3499-A-1

Vrsta ekskurzije: Raziskovalna

Zapisnik terenskih ogledov

Organizacija: JKLM Datum ekskurzije: 9.11.1970 Št. ekskurzije: 70131LM

IME OBJEKTA: Brezno pod Cigansko ravni jo

Lega: Občina: Logatec Najbližje naselje: Laze pri Planini

Zemljepisna lega: Dolinast preval med Oblim in Debelim vrhom

Lastnik: GG Ljubljana, Ravnik l. Izhodišče: Laze pri Planini

Dostop: Glej prejšnji zapisnik ! (3499-B-1).

Vizure: 1.: na 2.: na
3.: na 4.: na

Sekcija lista: Vrh. 2b Merilo: 1 : 25 000

	<table border="1"> <tr> <td>Tip objekta:</td> <td>korozijsko brezno</td> </tr> <tr> <td>Koordinate:</td> <td>5445 28./508 3 97</td> </tr> <tr> <td></td> <td>po: karti 1 : 25 000</td> </tr> <tr> <td>Kota vhoda:</td> <td>652 m po: karti</td> </tr> <tr> <td>Dolž. poligona:</td> <td>/</td> </tr> <tr> <td>Dolž. rovov:</td> <td>/</td> </tr> <tr> <td>Hor. dolž.:</td> <td>8 m</td> </tr> <tr> <td>Viš. razlika:</td> <td>30 m</td> </tr> <tr> <td>Brezna: vhodna:</td> <td>30 m</td> </tr> <tr> <td>notranja:</td> <td>/</td> </tr> <tr> <td>Sifoni:</td> <td>/</td> </tr> </table>	Tip objekta:	korozijsko brezno	Koordinate:	5445 28./508 3 97		po: karti 1 : 25 000	Kota vhoda:	652 m po: karti	Dolž. poligona:	/	Dolž. rovov:	/	Hor. dolž.:	8 m	Viš. razlika:	30 m	Brezna: vhodna:	30 m	notranja:	/	Sifoni:	/
Tip objekta:	korozijsko brezno																						
Koordinate:	5445 28./508 3 97																						
	po: karti 1 : 25 000																						
Kota vhoda:	652 m po: karti																						
Dolž. poligona:	/																						
Dolž. rovov:	/																						
Hor. dolž.:	8 m																						
Viš. razlika:	30 m																						
Brezna: vhodna:	30 m																						
notranja:	/																						
Sifoni:	/																						

Morfologija objekta:

Neposredna okolica: Vhod v brezno reži vrh precej strme vrtače. Okolica je močno preprela in brez škrapelj, saj prav tu kukajo na dan dolomitni skladi. Malo dalje pa je napovršju zelo škrapljeviti apnenec

Opis: Vhod v jamo je velik 2m X 3m. Prvih 8m do 10m, ko je brezno izvotljeno v dolomitu, se spušča pod kotom cca 85°, ob prelomu s padnico 85/335. Po 10m preide v apnenec in se prevesi popolnoma navpično navzdol ter se nadaljnjih 20 m najprej malo širi, proti dnu pa spet za malenkost oži. V dolomitu je večja razširitev, ki jo gre pripisati manjši odpornosti dolomita proti zmrzali. Seveda je delni vzrok tej razširitvi, ki meri 4m X 8m tudi prelomna cona. Takoj ko preide brezno v apnenec meri grlo samo 2m X 2m, do dna pa se razširi na 6m X 6m. Podorono dno pada proti severu, kjer je v steni zasigana špranja, kjer se odbija kamen, ki ga vržemo tja, že cca 10 m globlje. Vendar pa je to malo pespektivno nadaljevanje brez obilnega miniranja nedostopno.

Vsebina: Stene brezna so večinoma gole. Nekaj sige je le v spodnjem delu. Tukajšnja siga ne kaže znakov posebno učinkovitega krioklastičnega razpadanja.

Nastanek objekta: Značilno korozijsko brezno, ki ga je izdelala deževnica. Morfologija brezna se močno približuje Mauccijevi shemi.

Načrt: št.: 3499-E-1 Kategorija: Načrt, glob. merjena Natančnost: ± 1 m.

Del in merila: Prerez, tlorisi, 1 : 200 Priloga št.: /

Računal: / Risal: Šušteršič

Instrumenti: Geološki kompas, globina merjena z lestvicami

Podatki:

Geološki: Brezno je izdelano v kontaktu "mejnega dolomita" in spodnjekrednega apnenca. To se dobro odraža v morfologiji.

Hidrografski: Jama je bila ob času raziskave suha.

Meteorološki: Jamo smo raziskovali ob času vremenskega preobrata in je zato vidno dihala. Vendar pa piša v globini ni bilo čutiti in moremo dihanje pripisati samo izrivanju poletnega zraka. Vendar pa so kapniki na dnu lepo ohranjeni, kar da le misliti na povezavo z večjimi globinami, ki bi lahko ohranila ozračje na dnu brezna tudi pozimi nad ničlo.

Biološki: Nismo opazovali.

Arheološki: Verjetno jama ni zanimiva.

Gospodarski: /

Historiat Brezno smo našli, ko smo iskali novo brezno, ki se je bilo odprlo na sosednji parceli Stefana Matičiča (Mihletovega) z Laz. Vendar omenjenega brezna nismo uspeli najti. Zanj ve Metod Abrahamsberg z Laz 85.

Potrebna oprema: 30 m lestvic in varovalna vrv.

Svetujemo raziskave: Eventuelno miniranje zasigane špranje na dnu, kar pa ni posebno obetavno.

Pripombe: V jami leži nekaj neeksplodiranih granat italijanskega izvora, po okrušenih stenah pa sklepamo, da jih je nekaj že počilo. Zato svetujemo pri ponovnem obisku nekoliko previdnosti.

Slovstvo: Ni.

Marjeta Horvat, Franci Zajc, France Šušteršič

Udeleženci:

Merili: Šušteršič

Risali: Šušteršič

Fotografirali: /

Material zbirali: /

Ljubljana, dne 21.12.1970

MP

Šušteršič
(Zapisnikar)

5445 28 5083 97

	A	3499
Kat. št.:	B	
	C	
	VG	

Št. zapisnika: 3499-B-1

Datum zapisnika: 4.12.1970

Dopolnilni zapisnik

Datum ekskurzije: 29.11.1970

Št. ekskurzije: 70126LM

IME OBJEKTA: Brezno pod Cigansko ravni jo

Organizacija: JKLM

Zapisnikar: Šušteršič France

Udeleženci: Horvat Marjeta, Radešček Rado, Šušteršič F., Zajc F.

Material zbirali: /

Fotografirali: /

Koordinate: 5445 28 / 5083 97

Nadm. višina vhoda: 652 m

Oboje po karti 1 : 25 000.

Dostop: Z Laz pri Planini ali z ž.p. Planina po cesti v Ravnik, dokler ne pridemo preko prevala do Krožne ceste. Po levem kraku preko Ustranega klanca dober km do križišča, kjer se levo ceni cesta proti Logatcu. Nadaljujemo desno po Krožni cesti kjer je spet cca 1 km do naslednjega odcepa, ki vodi levo v Gladovec. Po cesti še dobrih 100 m, ko pridemo do tretjega križišča. Skrenemo levo s Krožne ceste in se po cesti, ki vodi na cesto Begunje - Verd, vzpenjamo dober kilometer, dokler ne prispemo v "prvo" (namreč gozdni oddelek. Le nekaj sto metrov, preden se naša cesta priključi prej omenjeni je levo ob cesti mejni kamen št.1. Tik njega vodi v gozd slab kolovoz. Po njem nad večjo vrtačo (ki jo pustimo na desni) do konca vrtače, kjer leži le nekaj m od poti v grmovju slabo viden vhod v brezno.

Upis: Predvidoma je brezno globoko 30 m. Ker smo imeli premalo lestvic, ga nismo mogli raziskati.

544528508397

	A	3499
Kat. št.:	B	
	C	
	VG	

Št. zapisnika: 3499-B-2

Datum zapisnika: 12.03.1971

Dopolnilni zapisnik

Datum ekskurzije: 10.03.1971 Št. ekskurzije: 71023LM

IME OBJEKTA: Brezno pod Cigansko ravni jo

Organizacija: JKLM Zapisnikar: Šušteršič

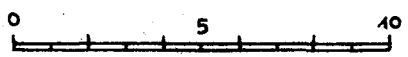
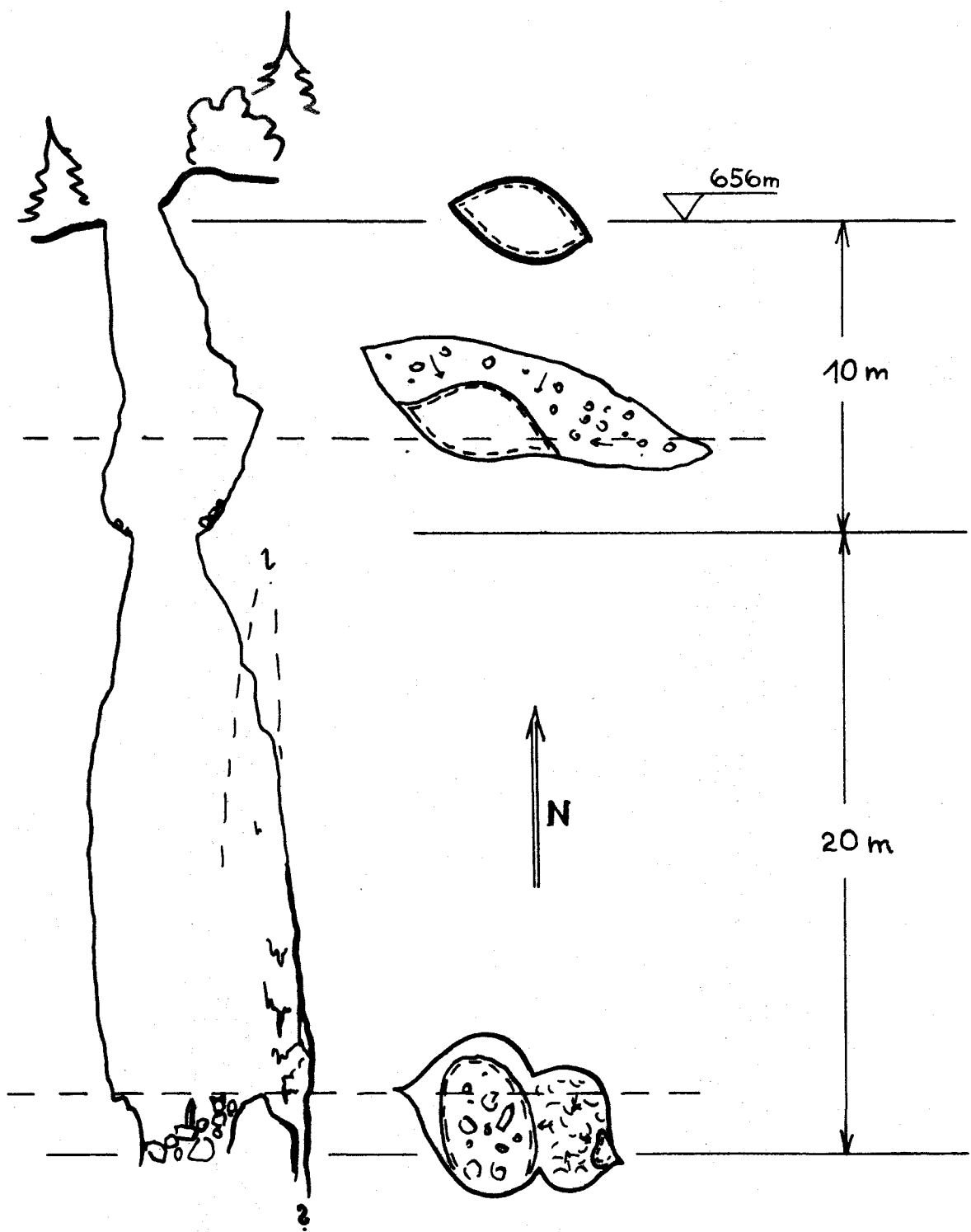
Udeleženci: Jurečič Jožko, Šušteršič France, Verbovšek Renato

Material zbirali: Jurečič in Verbovšek

Fotografirali: /

V brezno smo se spustili, da bi pobrali eksploziv iz granat. To je uspelo brez posebnih težav.

Jama je spet komaj opazno dihala, a piša v globini ni bilo čutiti. Potreben bo obisk ob najhujšem mrazu, da bomo videli, ali morda brezno le ni dihalnik in bi se splačalo minirati.

3499		St. nač. 3499-E-1	
Ime obj. BREZNO POD CIGANSKO RAVNJO			
544528		508397	
Org. JKLM	Dat. eks. 9.11.70	Dat. ris. 21.12.70	
Točnost ±1 m		Merilo 1:200	
Merili ŽUSTERSIČ, HORVAT		Risal ŽUSTERSIČ	

126	Vi preiskano do dna, potrebnih 17.05.1953. IZRK	5-6.05.1929. DZRJL	21.03.1973. IZRK	24-25.03.1962. DZRJL	05.12.1965. JKK	31.05.1970. JKK
7						
8						
9	Možnost nadaljevanja z razširjenjem	19.05.1929. DZRJL				
130						
1		24.08.1929. DZRJL	14.04.1953. DZRJL	10.11.1970. IZRK		
2		24.08.1929. DZRJL				
3		25.08.1929. DZRJL				
4		29.08.1929. DZRJL				
5		31.08.1929. DZRJL				
6		01.09.1929. DZRJL				
7	Možnost nadaljevanja z minimiranjem	2-3.11.1929. DZRJL	20.10.1968. JKK	06.08.1972. JKK		
8	Trenutno nedostopna zaradi mrtovine					
9	Popolnoma zasleda odpadki	9.11.1929. DZRJL	06.08.1972. JKK			
140		24.03.1930. JKK, JKD				
1	Trenutno nedostopna, kar je zasledeno	22.05.1930. DZRJL	10.07.1973. JKK			
2		12.04.1930. DZRJL	24.04.1930. DZRJL	11.06.1933. DZRJL	13.09.1969. JKK	1. JSPD
3	DZRJL je izvenila mnogo elektrifikacij, ki pa so ostale neregistrirane.	24.04.1930. DZRJL	02.09.1929. DZRJL	11.05.1952. DZRJL	01.12.1957. JSPD	30.08.1969. IZRK
4		25.04.1930. IZRK	14.08.1972. IZRK			
5		26.04.1930. DZRJL	12.04.1936. DZRJL	02.07.1940. DZRJL	1957. JSPD	30.11.1958. JSPD
6		26.06.1930. DZRJL	09.11.1954. IZRK	08.03.1959. DZRJL		
7		01.02.1928. DZRJL	28.05.1928. DZRJL	28.07.1930. DZRJL	1967. IZRK	20.10.1968. JKK
8		16.11.1930. DZRJL	30.10.1957. DZRJL			
9		14.05.1954. IZRK	19.06.1954. IZRK	09.07.1954. IZRK	06.11.1956. IZRK	11.05.1961. IZRK
150						
1	Možnost nadaljevanja	16.08.1930. DZRJL				
2		20.11.1930. DZRJL	01.07.1937. DZRJL	04.09.1938. DZRJL	17.08.1959. DZRJL	01.03.1961. IZRK

K	V	V koordinata	Nadmorska višina:	Dotčina	Grubina	Brežina	Opomba	A
B	C					Stolci	Načrtovanje	
		543146508688	585	5m	30m ⁺	V: 30m ⁺	Logatec Hofstetšičica	Bazinov brezen 126
		547343507609		24m	11m	V: 4m	Vič-Rudnik Vel. Lašče	Sp. Srobotniška jama 7
		547306507749	555	49m	285m	V: 15,5m	Vič-Rudnik Vel. Lašče	Bukovščica 8
154,5		542912513178	1105	3410m	545m	V: 12,37; 21,585	Radovljica Kupčevnik	J. pod Babjim zobom 9
		548900506297		74m	135m		Kočevje Stara Cerkev	Fürstleinsloch 130
100		544655506310	579	3125m	37m	V: 11,4; 7,10	Cerkljica Dane	Golobina pri Danah 1
		545854506324	643	20m	6m	V: 6m	Cerkljica Podcerkev	Br. nad Podcerkvijo 2
		545877506348	616	26m	13m	V: 3,5m	Cerkljica Stari trg	Nuca 3
101		545893505990	578	4m			Cerkljica Kozariče	Brezno pri gr. Snežnik 4
		546265506226	671	11m	31m	V: 28m	Cerkljica Vrhnik	Velika jama 5
		545613506191		91m	47m	V: 20m; N: 10m	Cerkljica Podcerkev	Pavličeva jama 6
		545873505787	758	27m	76m	V: 57m; N: 17m	Cerkljica Kozarič	Kozlovka 7
		545933505928	650	2m	9m	V: 9m	Cerkljica Kozariče	Brezno nad gr. Snežnik 8
113,5		541397506116	448	67m	153m	V: 127m; N: 5m	Povir Sežana	Jama na Konjičih 9
		544689507494	550	5m	7m	V: 4m	Cerkljica Rakek	I. J. na postaji Rakek 140
		548823505366	870	177m	52m	V: 25m	Kočevje Kočevje	Jama treh bratov 1
		548817505213	805	cca 100m	105m	N: 18,37; 10;	Kočevje Kočevje	Ledena j. na Stojni 2
504		548609505346	932	149m	27m		Kočevje Kočevje	Eleonorina jama 3
102		549424504277	210	55m	8m		Kočevje Dol. Zaga	Kobilja jama 4
		544280508120	513	77m	59m	V: 4m; N: 5m; 16m	Logatec Lašče	Br. pri Leskovi ogradi 5
		545589508873	395	4m	6m	V: 4m	Vrhnik Verd	Br. pod čuvajnico 6
159,5		543803507253	562	264m	29m	V: 10m	Postojna Vel. Otok	Jama Koliševka 7
		546928506753	800	13m	10m ⁺		Ribnica Žigmarice	Janežkova jama 8
		544640509007	315	4m	10m	V: 10m	Vrhnik Verd	Škantilovo brezno 9
159,1		547896508613	313	86m ⁺	21m ⁺	N: 13m; 8m	Gradišče Lašče	Luška jama 150